

DE FORD TRUCK BIEDT U MEER

- door zijn **KRACHTIGEN, BETROUWBAREN MOTOR**: 80 rem pk, 8 cylinders in V-vorm, enorme trekkracht, snelle acceleratie.
- door zijn **BEDRIJFSZUINIGHEID**: volmaakt verbrandingssysteem, juiste verdeling van het gasmengsel over de cylinders.
- door zijn **WELDOORDACHTE CONSTRUCTIE** o.a. geheel vrijdragen-de achteras.
- door zijn **VOLLEDIGE UITRUSTING**: 32" × 6" H.D. achterbanden, reservewiel compleet met band, snelheids-regulateur, verchromde voorbumper, schutbord met volledig instrumentenbord, koelwaterthermometer, „paravant” motorkap en voorspatschermen.
- door zijn **ONGEËVENAARDE FORD SERVICE**: onderdeelen overal verkrijgbaar tegen lage prijzen, uitstekend ingerichte dealers-werkplaatsen met speciaal Ford gereedschap en vakkundig personeel.

Ford Trucks leverbaar met wielbases van 3.35 M., 4 M. en 4.70 M.

NEDERLANDSCH PRODUCT.

N.V. Nederlandsche Ford Automobiel Fabriek - A'dam.

Naast de alom bekende z.o. Genever
thans een nieuw type
(extra droog)

HULSTOKAMP

ZWART MERK

probeert U eens!

BROWNING-PISTOLEN

CAL. 6³⁵ - 7⁶⁵ - 9 m.m.



BROWNING-PISTOLEN Cal. 6³⁵

(zakmodel), speciaal geschikt voor de recherche

MODEL 1910, Cal. 7⁶⁵ (resp. 9 m.m.)

alsmede **MODEL 1922, Cal. 7⁶⁵ resp. 9 m.m.**
in gebruik bij verschillende Gemeentelijke Politiekorpsen.

MODEL 1922, Cal. 9 m.m. (M. '25),

ingevoerd bij het Ned. leger, in gebruik bij het Korps Kon. Marchaussee, de Politietroepen en de Rijksveldwacht.

IMPORTEURS VOOR NEDERLAND EN KOLONIËN:

N.V. Handel Mij. H. ALARD FILS & Cie
MAASTRICHT **TEL. 353**



A. B. BOFORS

EN

A. B. BOFORS' NOBELKRUT

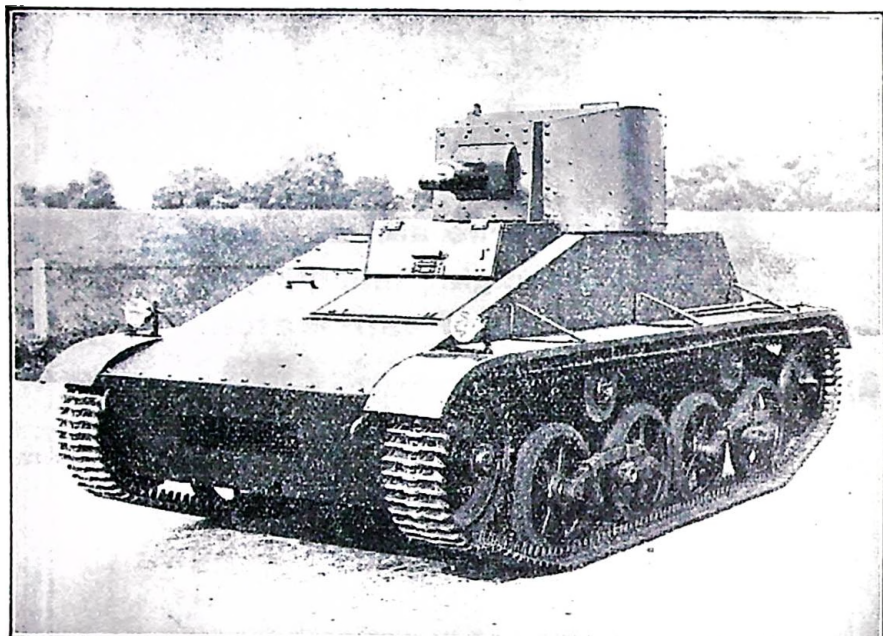
geven gaarne aan de leden
der Vereeniging inlichtingen
omtrent hare fabrikaten.



VERTEGENWOORDIGERS:

PARKSTRAAT 14, DEN HAAG.

VICKERS-ARMSTRONGS LTD



Vickers Carden Loyd Rups-pantserwagen

N.V. NEDERLANDSCH-ENGELSCH
TECHNISCHE HANDEL MIJ

KORTE VOORHOUT No. 12

'S-GRAVENHAGE

Bijeenkomst op 16 December 1935 te Breda.

Voorzitter Z.Exc. Luitenant-Generaal b.d. C. A. Prins.

De Voorzitter:

„Ik open deze vergadering.

Zooals onzen leden bekend is, wordt in den regel, als de middelen der Vereeniging het veroorloven, elk jaar een van onze vergaderingen buiten den Haag gehouden. Wij hebben gemeend dat de voordracht van hedenavond over het Indische defensie-probleem bijzonder op hare plaats was te *Breda*, met zijn garnizoen, waaronder wij vele leden hebben, met zijne Koninklijke Militaire Academie waar de Indische officieren worden opgeleid, en met zijne school voor Reserve-Officieren; te Breda ook, omdat het ons bekend is, dat hier in breede kringen belangstelling bestaat voor defensie-aangelegenheden.

De volle zaal die ik vóór mij zie, geeft ons daarin gelijk.

In het bijzonder moge ik in ons midden welkom heeten den Burgemeester van Breda, Mr. Dr. W. G. A. van Sonsbeek.

Alvorens het woord te geven aan den spreker van hedenavond, wil ik mij nog het voorrecht gunnen, ons bestuurslid, kapitein ter zee J. Th. Furstner, geluk te wenschen met zijne bevordering tot Schout-bij-Nacht; ik ben zeker, met dien gelukwensch uit Uw aller naam te spreken. (Applaus).

Ik geef thans het woord aan den Majoor Struyvenberg voor het houden van zijne voordracht over:

HET INDISCHE DEFENSIEPROBLEEM
gezien in het licht der huidige politiek-
strategische en economische wereldconstellatie

Majoor Generalen Staf K.N.I.L. A. Struyvenberg.

M. de Voorzitter, Mijne Heeren.

Alvorens een aanvang te maken met de bespreking van het onderwerp, dat ons vanavond zal bezighouden, lijkt het mij gewenscht U eerst even een verklaring te geven van het feit, dat ik, als zóóveelste in de rij der sprekers, opnieuw Uw aandacht kom vragen voor het Indische defensie-probleem. Want over dit vraagstuk is al zóóveel gezegd en geschreven, óók in onze vereeniging, — ik behoef U alleen maar de waarlijk magistrale rede in herinnering te brengen van den Kap. ter zee Furstner op 1 Febr. j.l. — dat U zich wellicht met eenige verwondering zult hebben afgevraagd, of er nu in den laatsten tijd zóóveel gebeurd en vooral, zóóveel veranderd is, dat een hernieuwde bespreking van dit onderwerp daarom alleen al verantwoord zou zijn. En laat ik, om latere teleurstellingen te voorkomen, nu maar dadelijk met de deur in huis vallen en deze vraag ontkennend beantwoorden. Zeker, we leven snel tegenwoordig en de aspecten der groote internationale problemen veranderen als het ware met den dag; het is dus begrijpelijk, dat een uiteenzetting van de politiek-strategische constellatie in den Pacific, die een klein jaar geleden werd gegeven, nu reeds op enkele punten eenige aanvulling zal behoeven. Maar dat neemt toch niet weg, dat de hoofdelementen van ons vraagstuk in wezen vrijwel onveranderd zijn gebleven en dat ik U dus vanavond niet zoo héél veel nieuws te brengen heb. Waarom kom ik dan tóch weer met dit aloude chapter op het tapijt, zult U vragen. Dit eischt een toelichting, die ik U niet mag onthouden.

De verklaring is tweeledig en ligt opgesloten in de twee zinspreuken: „men moet het ijzer smeden als het

heet is" en: om een meening ingang te doen vinden „frappez, frappez toujours". Ik wil dit even nader uiteenzetten.

Naar mijn gevoelen is er heden ten dage onmiskenbaar een verandering te constateeren in de mentaliteit van het Nederlandsche volk, een verandering, die een sterk verhoogde belangstelling voor weermachtsaangelegenheden tengevolge heeft gehad. En dat niet alleen in beperkten kring. In alle volkslagen openbaart zich deze belangstelling, natuurlijk hier sterker, dáár minder, maar over de geheele linie toch in aanzienlijke mate. Als meest in het oog vallende symptomen noem ik U:

in de eerste plaats de U allen bekende actie tot verhooging van onze weerkracht, in het bijzonder in de zuidelijke provinciën van ons land gevoerd;

dan de tallooze beschouwingen in woord en geschrift aan onze defensie gewijd, óók en vooral in de pers;

het voorstel tot het scheppen van een weermachtfonds à ± f 100 millioen, om daarmede onzen achterstand op weermachtgebied in den kortst mogelijken tijd in te halen; een voorstel, dat al gedeeltelijk werkelijkheid geworden is;

het alom gerezen verzet verleden jaar tegen de voorstellen tot inkrimping van de weermacht van de Commissie Idenburg;

het den laatsten tijd in sterke mate op den achtergrond treden der eenzijdige-ontwapenaars;

de verhoogde belangstelling van autoriteiten en gemeentebesturen voor de luchtbescherming;

den snellen groei van verschillende politieke partijen, die versterking van onze weerkracht als program-punt hebben aanvaard;

de levendige interesse, die er ook onder de jongeren voor deze vraagstukken bestaat, getuige o.a. de stichting van vereenigingen als het Nationaal Jongeren Verbond.

Met deze opsomming moge worden volstaan om te constateeren, dat er inderdaad in Nederland een verhoogde belangstelling is ontstaan voor het weermacht-

vraagstuk, een zóó opvallend verschijnsel in ons tot voor kort zoo onmilitaire landje, dat men zich vol hoop gaat afvragen, of wij nu eindelijk definitief den goeden weg hebben ingeslagen en voorgoed gebroken zullen hebben met futloosheid en halve weerbaarheid.

Het zal U duidelijk zijn, dat het mij te ver zou voeren, indien ik hier de oorzaken van dezen gelukkigen ommekeer breedvoerig ging ontwikkelen. Toch kan ik de verleiding niet weerstaan om er een enkel woord aan te wijden.

In de eerste plaats dan geloof ik, dat de veranderde mentaliteit van ons volk moet worden toegeschreven aan de diepe teleurstelling, die de na-oorlogsjaren velen hebben gebracht. Na de vreeselijke beproevingen, die de wereld in het tijdperk 1914—1918 had doorgemaakt, kwam de bezinning en was men het over één ding eens: alles, maar dat nóóit meer. De vredesgedachte beleefde een tijdperk van bloei als nooit te voren; de instelling van den Volkenbond werd alom met gejuich begroet. Nu zou dan eindelijk voorgoed dat afschuwelijke monster, de oorlog, worden uitgebannen; het land, dat het nu nog zou durven wagen, een oorlog te ontketenen, zou de geheele wereld tegenover zich vinden en als een onwaardig lid van de volkerengemeenschap worden afgesnoerd!

Zóó was het in 1918 en eenigen tijd daarna. Maar wat is er heden ten dage van al die schoone verwachtingen overgebleven? Als het kaf voor den wind zijn ze verstrooid. Opnieuw is een oorlog ontbrand, een oorlog die, al bleef hij tot nog toe tot Afrika beperkt, de kiemen van een veel grooter conflict in zich besloten houdt. Daarom worden allerwegen de weermachten versterkt en voorbereidingen getroffen voor den grooten strijd die, zooals ieder voelt, komen móet. Men blijkt niets te hebben geleerd en de lessen van den wereldoorlog volkomen te hebben vergeten. Het recht van den sterkste heerscht onverminderd voort; het internationaal egoïsme viert opnieuw hoogtij; ieder land is uitsluitend op eigen voordeel bedacht. De Volkenbond is bijna ten onder gegaan aan

de zelfzucht zijner leden, en al heeft met name Engeland nu in het Italiaansch-Abessijnsch conflict nog gered, wat er te redden viel, ook de grootste optimist en idealist zal er toch heden ten dage wel niet meer op durven vertrouwen, dat die Bond in de naaste toekomst een oorlog zou kunnen verhinderen. Voor wie zich eenige jaren geleden nog met die zoete hoop mocht hebben geveleid, spreken de kanonnen in Afrika toch wel zeer duidelijke taal!

Dit alles heeft velen de oogen geopend. Langzamerhand is het besef levendig geworden, dat de wereld op het oogenblik voor gevaren staat, niet minder dreigend dan die, welke in 1914 den politieken horizon verduisterden. En mét dit besef heeft zich in Nederland het bewustzijn baan gebroken, dat wij in deze onheilszwangere tijden in de eerste plaats onszelf zullen hebben te helpen en dat wij ons niet meer in slaap zullen kunnen wiegen met de zoete gedachte, dat anderen de kastanjes wel voor ons uit het vuur zullen halen. Dat alleen nauwere aaneensluiting en verhoogde energie-ontplooiing, zich o.m. uitende door krachtiger openbaring van den wil, ons zelfstandig volksbestaan met alle middelen te verdedigen, ons uit den nood zullen kunnen redden.

Daar komt nog iets bij. Na den wereldoorlog was aanvankelijk een groot deel van de massa ervan overtuigd, dat de internationale arbeidersorganisatie door haar veto elken oorlog in de toekomst zou kunnen verhinderen. Maar ook deze hoop moest men prijsgeven; de ontzaglijke slag, aan die organisatie toegebracht door de vernietiging van het socialisme in Italië, Duitschland en Oostenrijk sloeg aan deze verwachting definitief den bodem in. En mét die verwachting verdween natuurlijk ook het daarop berustende gevoel van veiligheid, zóó zelfs, dat op het congres van de S.D.A.P., in 1934 te Utrecht gehouden, de partij zich genoodzaakt zag haar standpunt ten opzichte van het weermacht-vraagstuk geheel te herzien en niet langer afwijzend te staan tegenover bewapening. Sterker nog: het waren in September j.l. in het bijzonder de Engelsche

Labour-party en de Fransche Marxistische partijen, die *militaire* sancties eischten tegen Italië! Het kan raar loopen in de wereld.

Toen men in Nederland eenmaal doordrongen was van het besef, dat het oorlogsspook nog lang niet overwonnen was, kwam natuurlijk vanzelf de vraag naar voren: hoe staat het eigenlijk met ónze weermacht? Het antwoord op deze vraag kon uit den aard der zaak niet gunstig zijn. Te lang reeds had de bezuinigingsworm aan leger en vloot geknaagd, te slap was opgetreden tegen de defaitistische propaganda in volk en weermacht. Men voelde zich niet gerust, en deze ongerustheid vermeerderde nog, toen ook naar buiten de gebreken van ons defensie-apparaat in het licht traden, getuige o.a. de Curaçao-affaire en het drama van de „Zeven Provinciën”. Vooral deze laatste gebeurtenis deed een schok door het geheele land gaan, omdat daardoor zoo duidelijk werd gedemonstreerd, hoe ver het al met een deel van de weermacht gekomen was. In wijden kring begreep men plotseling de dwingende noodzakelijkheid, om onverwijld de hand aan den ploeg te slaan en te gaan arbeiden aan de verbetering en versterking van vloot en leger.

M. de V., ik meen hiermede de voornaamste directe oorzaken van de veranderde geestesgesteldheid van ons volk te hebben aangegeven. Maar er is naar mijn vaste overtuiging ook nog een indirecte, dieper verborgen liggende oorzaak, van niet minder beteekenis. Ik bedoel hiermede dat wij Nederlanders, nu wij in de landen om ons heen zooveel hebben zien ineensorten, dat ons vertrouwd en lief was, langzamerhand het gevoel hebben gekregen, dat ons kleine landje een der weinige overgebleven plekken op aarde vormt waar de rijke cultureele en humanitaire schatten, die Europa van het voorgeslacht heeft geërfd, nog in hun zuiveren vorm zijn bewaard gebleven. Dat met name in ons land goddank de geestelijke vrijheid van het individu nog geëerbiedigd wordt, het recht voor een ieder om te denken, te gevoelen, te gelooven en te getuigen naar

eigen inzicht. En dat ons land, met weinig andere landen, nog een der laatste bolwerken is van de Westersche cultuur in haar hoogsten vorm, de cultuur, voor de verdediging waarvan zoo noodig onze geheele volkskracht zal moeten worden ingezet. Begrijp mij goed: ik wil geenszins beweren, dat dit alles vele Nederlanders klaar en duidelijk voor oogen staat of dat zij bewust tot deze overtuiging zijn gekomen. Neen! Maar dat dit besef meer of minder onbewust in veler harten leeft en dat het een der voornaamste drijfveeren is geweest van de onloochenbare verhooging van ons nationaal zelfbewustzijn in de laatste jaren, daarvan ben ik ten volle overtuigd.

Ziehier dan de voornaamste oorzaken van de veranderde geestesgesteldheid van ons volk, zooals ik ze zie. En hiermede heb ik tevens indirect een antwoord gegeven op de vraag, die ik zooeven heb gesteld. Immers, ik heb gezegd — en hoop dat aanstonds voor Indië nog nader aan te toonen —, dat ernstige gevaren in politiek-strategisch opzicht Groot-Nederland op het oogenblik bedreigen. Verder heb ik geconstateerd: eenerzijds een verhoogde belangstelling in ons land voor weermachtsaangelegenheden, anderzijds een ten eenenmale onvoldoende gevechtskracht van ons defensie-apparaat ter zee en te land. Mijne Heeren, is het U thans duidelijk, waarom ik gesproken heb over ijzer, dat gesmeed moet worden als het heet is? En waarom ik, waar de onbevredigende toestand, waarin onze weermacht zich bevindt, toch werkelijk niet van vandaag of gisteren dateert, zoo den nadruk heb gelegd op het „frappez toujours”? Niet natuurlijk om anderen mijn meening op te dringen. Maar wèl, om steeds opnieuw Nederland de oogen te openen voor het ernstige gevaar, dat ginds in het verre Oosten ons volk bedreigt. In de hoop, eindelijk eens zóóveel weerklank te wekken, dat er een *daad* volgen zal.

Zie, Mijne Heeren, ik weet wel dat gij allen, die hier aanwezig zijt, het vraagstuk waar het om gaat min of meer

volledig beheerscht. Ik weet óók, dat gij het met mij eens zult zijn als ik zeg, dat wij t.a.v. de Indische defensie nog niet zijn, waar wij wezen moeten. Maar het kan toch zijn nut hebben de verschillende elementen, waaruit het probleem is opgebouwd, nog eens de revue te laten passeeren en over enkele punten nog eens van gedachten te wisselen, opdat gij het vraagstuk in al zijn geledingen zult kunnen overzien. Want, willen wij *blijvende* verhooging van onze weerbaarheid nastreven, dan zal het noodig zijn dat alle goedwillenden medestrijders worden in onze actie, dat ook gij allen propagandist wordt voor de goede zaak, die wij voorstaan. Wij moeten onze denkbeelden uitdragen uit deze zaal, totdat zij gemeengoed zijn geworden van zoo breed mogelijke lagen van ons volk. Want, al kan men, met een variant op een bekende uitspraak, zeggen, dat elk volk de weermacht heeft, die het verdient, men moet dan toch datzelfde volk inzicht openen in de defensie-vraagstukken, opdat het wete, waaraan het zich te houden heeft.

Ziehier dan eindelijk het antwoord op de vraag, wat ik met mijn voordracht beoog en waarom ik vanavond voor U verschenen ben.

M. de V., na deze — ik erken gaarne: wel wat lange, maar niettemin naar mijn oordeel noodzakelijke — inleiding, zal ik dan thans overgaan tot de bespreking van mijn eigenlijke onderwerp. En dan stel ik me voor, eerst even in vogelvlucht de oogenblikkelijke economische en politiek-strategische situatie in den Pacific in beschouwing te nemen, vervolgens na te gaan, welke gevaren voor Indië uit die situatie kunnen voortvloeien, om dan te eindigen met het onderzoek naar de vraag, wat zal kunnen en moeten worden gedaan om die gevaren af te wenden, althans ze tot zoo klein mogelijke proporties terug te brengen.

De huidige economische en politiek-strategische constellatie in het gebied rondom den Pacific.

Mijne Heeren, in dezen kring van deskundigen of semi-deskundigen zal het wel overbodig zijn lang stil te staan

bij de vraag, of het oorlogsgevaar in het gebied rond de Stille Zuidzee op het oogenblik al dan niet groot is. Na alles, wat in woord en geschrift hieromtrent verkondigd is, na kennisneming van hetgeen de pers bijna dagelijks publiceert aangaande de moeilijkheden en wrijvingen, die hier de internationale verhoudingen vertroebelen, kan het voor niemand nog twijfelachtig zijn, dat het in O.-Azië elk oogenblik tot een uitbarsting komen kan. Laat mij de voornaamste oorzaken van die gespannen verhoudingen nog even mogen opsommen.

Ik noem dan in de eerste plaats de zeer agressieve, pan-Aziatische politiek van Japan, in wezen voortspruitende uit de noodzakelijkheid om voor de snel aanwassende Japan-sche bevolking voedsel en bestaansmogelijkheid te vinden, die het in eigen land ontbeert. Wie zich de zoeven gememoreerde studie van Kol. Furstner in herinnering roept of het nieuw verschenen boek van Zischka ¹⁾ ter hand neemt en daarin de wanhopige worsteling der Japansche Regeering volgt, om dat snel aangroeiende aantal menschen een bestaan te verschaffen, zal beseffen dat hier krachten aan het werk zijn, die door niets zijn tegen te houden. Ik zal U niet vermoeien met het voorlezen van statistieken en cijfers, maar U zult mij wel willen gelooven als ik zeg, dat dit volk van op het oogenblik bijna 98 mil-lionen zielen in zijn betrekkelijk kleine land, dat nauwelijks 16 % bebouwbaren grond bezit, voor de keuze stond om óf grootendeels te verhongeren, óf „Menschen oder Waren zu exportieren“. Menschen, om het niet in eigen land aan arbeid en rijst te helpen bevolkingsoverschot elders een bestaansmogelijkheid te verschaffen, waren, om met de opbrengst hiervan in het buitenland te kunnen koopen, wat het eigen land te kort heeft. Een andere mogelijkheid was er niet.

¹⁾ Anton E. Zischka, „Japan wereldveroveraar“, een boek, dat verschillende onnauwkeurigheden en onjuiste gegevens bevat, maar waarin niettemin een goed beeld van het huidige Japan wordt gegeven.

Het klinkt zoo mooi, „Menschen exportieren". Maar in werkelijkheid is het zoo eenvoudig niet. U weet, hoe het met de Japansche emigratie gegaan is. De Japanner emigreert niet gemakkelijk, te meer, omdat hij in een te streng klimaat niet aarden kan. En daar, waar de vooruitzichten voor de emigratie gunstig waren, vond Japan spoedig slagboomen opgericht. De scherpe Amerikaansche en Australische immigratiewetten, waardoor deze gebieden geheel voor de bewoners van het land van de Rijzende Zon gesloten werden, ontnamen Japan de mogelijkheid in deze richting een deel van zijn bevolkingsoverschot te doen afvloeien. Zoo zien wij, dat in 1930 slechts rond 635.000 Japanners buiten hun land woonden, een bijna te verwaarloozen percentage dus van de talrijke bevolking. Langs dezen weg was dus geen oplossing voor de moeilijkheid mogelijk.

Zoo bleef dus als eenig redmiddel de goederenexport over. Japan heeft dit van den aanvang af begrepen en dienovereenkomstig gehandeld. Met bewonderenswaardige energie heeft het zijn industrie opgebouwd, in luttele jaren een technisch apparaat geschapen, dat voor het Amerikaansche, Engelsche, Duitsche en Fransche niet alleen niet onderdoet, doch deze in menig opzicht zelfs nog overtreft. Wat dit volk hier heeft gepresteerd, grenst aan het ongehooflijke; men kan hier welhaast van een wonder spreken. In een periode van nauwelijks 60 jaar heeft het niet alleen de kunst van zijn Westersche leermeesters afgekeken, maar is het die meesters voorbijgestreefd. Met het gevolg dat Japan, met zijn hypermoderne, van de allernieuwste en beste machines voorziene fabrieken, met zijn lage loonen en zijn „gerichte economie", thans in staat is onnoemelijke hoeveelheden fabrieksproducten van goede kwaliteit op de wereldmarkt te werpen tegen prijzen, die nog lager zijn dan de kostprijzen van dezelfde producten, in Europa en Amerika onder gunstige omstandigheden vervaardigd.

Is het wonder, dat Japan er in slaagde zijn export naar alle richtingen uit te breiden, en deze naar bepaalde landen in korten tijd te verdubbelen, te verdrie- ja te vertien-

voudigen? Zóó kon het de middelen vinden om zijn talrijke bevolking voor den hongerdood te behoeden.

Helaas echter heeft alles zijn schaduwzijde; zoo ook hier. Zelfs de doelbewuste, methodische werkwijze van den Japanner kon niet verhoeden, dat zijn schitterende industrie twee ernstige nadeelen meebracht: ten eerste de sterk gestegen behoefte aan grondstoffen, die grootendeels niet in eigen land kan worden gedekt en dus een grooten import noodig maakt, en in de tweede plaats het feit, dat de economisch bedreigde landen met leede oogen den met verbijsterende snelheid zich uitbreidenden goedkoopden Japanschen import zagen. Wat het eerste betreft bracht de afhankelijkheid van het buitenland natuurlijk haar gevaren mee, in het bijzonder met het oog op een mogelijken oorlog, in welk geval het vitale belang eener verzekerde grondstoffenvoorziening ernstig kon worden bedreigd. Vandaar de noodzaak tot het scheppen van een sterke vloot ter bescherming van de handelswegen ter zee en het zoeken naar gebieden, waar concessie's zouden kunnen worden verkregen voor het in eigen beheer winnen van de voor de industrie benoodigde grondstoffen; om een actueel voorbeeld te noemen: de Japansche katoenconcessie's in Abessinië. En wat de Japansche „dumping” betreft: aanvankelijk nam de buitenlandsche markt de goedkope Japansche industrieproducten nog wel op, maar toen mét de malaise ook de werkloosheid kwam en de staten, ter bescherming van eigen handel en industrie, hun dwaas bouwsel van tariefmuren, contingenteringen en handelsbelemmeringen van allerlei aard steeds hooger gingen optrekken, toen werd het behouden der oude en het veroveren van nieuwe afzetgebieden natuurlijk voortdurend moeilijker. En zoo zien wij den verbitterden strijd ontstaan tusschen een land, dat ten koste van alles uitvoeren *moet* en staten, die, al evenzeer door den nood gedwongen, al hun best doen dezen stroom van goedkope importproducten zooveel mogelijk te beteugelen.

In dit licht moeten wij allereerst het Japansche probleem zien. Hier ligt de kern van dit vraagstuk, dat zich op veler-

lei wijze en op verschillend gebied openbaart. Want het zal U thans duidelijk zijn, dat b.v. de acties in Manchukwo, China en Mongolië niet anders zijn dan de uitingen ervan; uitingen van het streven, zich tot elken prijs invloedssferen te verschaffen, die eenerzijds als afzetgebied voor de Japansche industrie kunnen dienen, anderzijds de voor die industrie onontbeerlijke grondstoffen kunnen leveren. Het ligt volkomen in de logische lijn der dingen, dat Japan, met zijn zoo kwetsbare grondstoffenvoorziening en de steeds toenemende handelsbelemmeringen, die het op den weg van zijn export vond, tot deze gewelddaden zijn toe-vlucht nam. Het ging er immers om, „to be or not to be” en voor dezen eisch moesten alle andere overwegingen wijken.

Het spreekt wel vanzelf, dat dit vraagstuk, als alle groote internationale kwesties, ook nog andere facetten heeft, in de eerste plaats die van psychologischen aard. Japan, dat na de restauratie in 1868 van zijn West-Europeesche en Amerikaansche leermeesters zóó handig de kunst afkeek, dat het een goede halve eeuw later zijn meesters in beleid overtrof, had al spoedig begrepen, dat industrialisatie met haar onvermijdelijk gevolg: verovering van afzetgebieden en invloedssferen, de noodzakelijkheid meebrengt van het in het leven roepen eener krachtige weermacht. Dus schiep het een leger en vloot, zóó sterk en goed uitgerust, dat zij al in 1904—05 het groote Rusland wisten te overwinnen, terwijl ze op het oogenblik, zoo al, dan toch in ieder geval maar voor weinige ter wereld behoeven onder te doen. Ten koste van welken prijs dit geschiedde zal U duidelijk zijn als ik U vertel, dat de begrotingen voor leger en marine te zamen voor 1935 vastgesteld zijn op 1 milliard 21 miljoen yen, terwijl de geheele begrooting een eindcijfer aan uitgaven van 2190 miljoen yen aanwijst. Voor 1936 is door leger en vloot echter te zamen 1 milliard, 316 miljoen yen gevraagd, d.w.z. méér dan de helft der geheele begrooting. U ziet, dat Japan de consequentie's van zijn politiek durft te trekken!

Het was welhaast onvermijdelijk, dat met de schepping

van een dergelijk machtsapparaat een verandering in de mentaliteit van het Japansche volk hand aan hand ging. Wij zien dat altijd gebeuren; zoo met Duitschland in het tijdperk van zijn opkomst en nu weer met Italië onder fascistisch regiem. Een snelle rijzing van het nationaal zelfbewustzijn van een volk, gepaard met de bijna steeds hiermee samengaande schepping van een krachtige weer-macht, voert altijd tot een „prestige-politiek” van zijn regeering, dezelfde politiek die o.a. heeft geleid tot het Agadir-incident in 1911 en tot het Duitse sabelgerinkel in 1914. Dat ook in de Japansche politiek van de laatste jaren het prestige-element telkens weer om den hoek komt kijken, hebben wij tallooze malen kunnen constateeren: bij de „hands-off” verklaring t.a.v. China verleden jaar, bij den eisch tot vlootpariteit met Engeland en Amerika, bij de afkondiging van de Aziatische Monroeleer, op 17 April 1934, bij het weren van buitenlandsche invloed en handel in Manchukwo en China — herinner U maar het verzet van Japansche zijde tegen alle Engelsche plannen voor een internationale financieele steunactie ten bate van China —, bij het uittreden van Japan uit den Volkenbond, toen men er te Genève weinig voor bleek te gevoelen om gehéél naar Japan's pijpen te dansen, enz. Het is weer het oude liedje: wanneer een staat snel tot ontwikkeling en macht komt, acht hij zich, om zich een positie in de wereld te veroveren, al spoedig genoodzaakt zich krachtig te laten gelden en bij alle voorkomende gelegenheden een duit in het zakje te doen, om toch maar vooral aan ieder duidelijk te maken, dat er een nieuwe macht is opgestaan, waarmede men voortaan rekening zal hebben te houden. Voelt een dergelijke staat zich, zooals met Japan het geval is, door de andere mogendheden te kort gedaan en in zijn belangen geschaad, dan zal de prestige-factor zich in verdubbelde mate doen gelden.

Dat in een dergelijke prestige-politiek en de daarmede gepaard gaande aanmatigende houding een ernstig gevaar schuilt, spreekt wel vanzelf; bij een dergelijke geesthouding van een militair krachtig volk kan elk incident,

hoe onbetekenend ook op zichzelf, gemakkelijk tot een casus belli uitgroeien, zooals we maar al te goed in 1914 hebben gezien!

Het ongelukkige is, dat dit gevaar bij Japan nog ernstiger wordt door een typische mentaliteit van het Japansche volk, die het de overtuiging heeft bijgebracht een uitverkoren volk te zijn, dat in de wereld een bijzondere roeping heeft te vervullen. U weet misschien, dat het Japansche volk het eenige ter wereld is, dat rechtstreeks van de Goden afstamt; daarom beschouwt het alle andere volken, óók de blanken, als barbaren, en alleen zichzelf als mensch in den hoogerem zin van het woord. Ik kan hier helaas niet diep op deze zeer interessante kwestie ingaan, maar wil U toch even een paar merkwaardige staaltjes van die mentaliteit noemen. Ongetwijfeld heeft U wel eens gehoord van het eigenaardige begrip, dat wordt aangeduid met het woord: Kwodo, of wel „den Keizerlijken Weg”. U vindt dit begrip zeer duidelijk omschreven in een brochure van den beroemden minister van Oorlog, Generaal Araki, de man die tot voor kort de feitelijke machthebber was in Japan en die nog steeds een grooten invloed op de Japansche politiek uitoefent. In bedoelde brochure, getiteld „De roeping van het huidige Japan”, lezen wij de volgende uitspraken:

„Een ongewone vastberadenheid is noodig, grooter „dan voor de ontwikkeling van het vasteland, en wel om „Japan te redden, het Oosten te redden, de wereld te „redden”.

„Als de geheele Japansche natie niet haar bloed voelt „bruisen om deze grootsche gedachte over alle wereld- „zeeën uit te strekken, zal men de moeilijkheden van „thans niet te boven komen”.

„Voor de propageering van dezen weg dienen Man- „chukwo en Mongolië slechts als poorten. Japan moet „namelijk niet tevreden zijn met het beschermen van den „vrede en den voorspoed van Japan alleen, doch deze „pax japonica tevens uitstrekken over de landen van „Oost-Azië, van de geheele wereld”.

„Ter waarschuwing van hen, die zich een vijand toonen van den Keizerlijken Weg, onverschillig wie, is het „noodzakelijk hier onomwonden te zeggen, dat wij vast-„besloten zijn hen te verjagen“.

„De ware roeping van Japan heden ten dage is den „Keizerlijken Weg over de wereldzeeën te propageeren. „Als iemand zich in den weg van het Keizerlijke Japan „mocht stellen, wie dan ook, moet hij vastberaden uit den „weg geruimd worden; men dient geen stap op zij te „gaan.“

„Versterkend de glorie van het zwaard, dat de leer: „één „dooden om velen te laten leven“ dient, moeten wij voort-„schrijden tot de verwezenlijking van het groote ideaal“.

„De staten van Oost-Azië zijn geworden tot slachtoffers „der onderdrukking van het blanke ras. Het ontwaakte „Japansche Keizerrijk kan hun willekeurige gewelddaden „niet langer dulden. Het is de plicht van het Keizerrijk „Japan de daden van onverschillig welke sterke mogend-„heid te bestrijden, zoodra zij in conflict komen met de „Kwodo“.

Mijne Heeren, mij dunkt dat deze uitspraak van, let wel, niemand minder dan het toenmaals feitelijke staats-
hoofd Araki aan duidelijkheid niets te wenschen over-
laat! En dit is geen op zichzelf staand feit; integendeel.
Legio zijn de teekenen, die op dezelfde geestesgesteldheid
wijzen. De minister-president Tanaka, die van 1927—'29
aan het bewind was, heeft zich in zijn zoogenaamde
politieke testament in soortgelijken zin uitgelaten. Ook
in de pers treft men herhaaldelijk uitspraken aan, die op
Japan's wereldroeping zinspelen. Laat ik één bloempje uit
den hof mogen aanhalen, een artikel uit een in 1933 te
Soerabaja uitgegeven Japansch blad:

„Wij zullen ten slotte de Nanyo ¹⁾ en Australië nemen.
„Zien wij om ons heen: Het seniele Engeland, corrupte
„Amerika, decadente Frankrijk, nooddruftige Italië, on-

¹⁾ Onder „Nanyo“ verstaat men het gebied tusschen Z.-O. Azië
en Australië.

„reine Duitschland en excentrieke Rusland. Dan vragen „wij ons af, of niet ten slotte het vooruitstrevende, wakere Japan de geheele aarde onder zijn hoede zal nemen!”

Heb ik te veel gezegd, toen ik sprak van een merkwaaardige geestesgesteldheid van het Japansche volk, die een bedreiging inhoudt voor den wereldvrede?

Ongetwijfeld vormt Japan de alles-overheerschende factor in het Pacific-probleem. Hoe ook de komende oorlog in Oost-Azië er uit zal zien, altijd zal Japan partij zijn in het geschil. Of het conflict zal geboren worden uit het tegen elkaar opbotsen van de tegenstrijdige belangen van Japan, Amerika, Engeland, Rusland en Frankrijk in China, als Japan zijn greep over dit land steeds verder uitstrekt, of wij een nieuwen Russisch-Japanschen oorlog zullen beleven, al dan niet met ingrijpen van andere mogendheden, of de strijd zijn oorsprong zal vinden in een of andere gewelddaad van Japan, een flagrante schending van het volkenrecht b.v., altijd zal bij één der partijen Japan de leidende rol spelen. Dit geeft ons althans eenig houvast bij de beoordeeling der toekomstmogelijkheden.

Ik sprak zoeven over de belangentegenstellingen van verschillende mogendheden in China, waaruit een conflict met Japan zou kunnen ontstaan. Het is noodig hier een enkel woord over te zeggen, omdat deze mogelijkheid thans door sommigen wordt ontkend of althans zeer klein geacht. „Immers”, zoo redeneert men, „van Amerika is in dit opzicht geen gevaar meer te duchten; het Amerikaansche volk heeft zich den laatsten tijd zóó onomwonden tegen den oorlog uitgesproken, zóó duidelijk verklaard, dat het onder alle omstandigheden de neutraliteit wenscht te handhaven — behalve dan in geval van een rechtstreeks tegen de V. S. gerichtten aanval — dat het ondenkbaar is, dat het terwille van zijn belangen in China ten oorlog zou gaan. Waarom zou het anders de Philippijnen onafhankelijk hebben verklaard? En van Engeland en Frankrijk, die zich hebben neergelegd bij Japan's onrechtmatige daad ten opzichte van Mandsjoerije, daartegen niet eens een krachtig

protest hebben doen hooren, is toch zeker niet te verwachten, dat zij terwille van China en hun belangen in het Hemelsche Rijk een oorlog zullen durven wagen. Hoe zou uit het Chineesche belangenconflict dan een oorlog kunnen ontstaan?

M. d. V., hoe juist bij oppervlakkige beschouwing deze redeneering ook moge lijken, toch is mijn visie op dit punt wel een beetje anders. Naar mijn gevoelen n.l. is de stemming van een volk t.a.v. een bepaald internationaal vraagstuk iets van min of meer tijdelijken aard en kan er, bij gewijzigde constellatie, in korten tijd een volkomen ommekeer in de volksstemming komen. Zeker, het Amerikaansche volk hééft zich kort geleden voor handhaving van vrede en neutraliteit uitgesproken. Maar is het niet merkwaardig, dat terzelfdertijd de Amerikaansche regeering enorme credieten verstrekte voor uitbreiding van vloot, leger en luchtmacht, en dat er plannen worden uitgewerkt voor de versterking van de vlootbasis op Hawaï en de inrichting van een basis op de Aleoeten? Amerika zal toch niet in ernst bang zijn voor een aanslag op zijn kusten?

Wij kunnen deze tegenstrijdigheid alleen verklaren, als wij de kwestie wat dieper beschouwen en als wij ons rekenschap geven van hetgeen Nathaniel Peffer zoo treffend juist neerschrijft in zijn boek: „Japan and the Pacific” (bl. 168—169):

„The mass of the American people, as of any other
 „people, can be stirred to war whenever their government
 „decides to go to war. They will remain indifferent to
 „Japan until six weeks before the war. Then the blood-cry
 „will ring as always, no less terrible for being artificial in
 „impulse... Nâ people can resist the compulsions of pro-
 „paganda created and disseminated by a government or
 „compact ruling group which knows what it wants and
 „has command of the channels of opinion... There is nee-
 „ded only the incident — the assassination of an Austrian
 „Archduke or a Jugo-Slav king, or, say, the killing of
 „twenty Americans in a Japanese attack on Peiping or

„Shanghai after the United States had protested against
 „further advance by Japanese troops. The American
 „people will want war with Japan whenever it is deemed
 „desirable that they want war”.

En wat de onafhankelijk-verklaring van de Phillippijnen betreft, hiervan heeft de Kol. Furstner in zijn meergenoemde rede een verklaring gegeven, die duidelijk in het licht stelt dat wij hier geenszins met een doelbewuste, vooruitziende politiek, maar veeleer met een onder den drang van het oogenblik geboren, ondoordachte daad te doen hebben. Trouwens de vlootsteunpunten („naval reservations and fueling stations”) zijn niet in de onafhankelijkheidsverklaring begrepen en zullen het onderwerp van nadere gedachtenwisseling tusschen de Amerikaansche regeering en het Phillippijnsche gouvernement uitmaken.

Ik voor mij ben ervan overtuigd, dat als het eenmaal zoover mocht komen, als de gevolgen van het, door Japan's optreden, voor Amerika verloren gaan van het rijke afzetgebied China zich in Amerika's handel en industrie zullen doen gevoelen, dat het dan de Regeering der V. S. weinig moeite zal kosten om door een handige campagne de stemming in den lande geheel te doen omslaan en de vredelievende gezindheid in een oorlogzuchtige om te zetten! En ik ben er al evenzeer van overtuigd, dat die Regeering de Amerikaansche belangen in China, die vooral voor de toekomst zoo'n groot perspectief bieden, niet zonder slag of stoot zal prijsgeven.

En nu Engeland. Inderdaad heeft Engeland zich vrijwel afzijdig gehouden bij Japan's actie in Mandsjoerije en Noord-China. Maar wie op grond hiervan zich mocht hebben voorgesteld dat Brittanje ook verder een politiek van non-interventie in het wereldgebeuren zou voeren, wanneer geen absoluut vitale belangen van het Britsche Imperium rechtstreeks zouden worden bedreigd, is in de afgelopen maanden toch wel uit den droom geholpen! Wie zou het een jaar en korter nog geleden voor moge-

lijk hebben gehouden, dat Engeland in het Italiaansch-Abessijnsch conflict een zóó krachtige houding zou aannemen, en dat de Regeering daarbij vrijwel het geheele volk achter zich zou vinden? Het blijkt opnieuw: er zijn grenzen, die niet kunnen worden overschreden, zonder een tegenactie in het leven te roepen.

Nog een enkel woord over de verhouding Rusland—Japan, een verhouding, die door enkele deskundigen als zóó gespannen wordt aangemerkt, dat deze naar hun meening met zekerheid binnenkort tot een oorlog voeren moet. M. de V., gaarne zou ik op deze buitengewoon interessante kwestie wat dieper ingaan, maar helaas ontbreekt mij de tijd daarvoor. Belangstellenden moet ik dus naar de literatuur verwijzen. Het zij genoeg hier in het kort te vermelden, dat het gaat, in de eerste plaats om het communistische gevaar, dat Japan als een ernstige bedreiging voelt en altijd gevoeld heeft, in de tweede plaats om het groote Chineesche en Mongoolsche afzetgebied, dat zooals we hebben gezien door Japan als zijn rechtmatig eigendom wordt beschouwd, maar waarin niettemin de Sovjets met hun ondergrondsche actie heel wat veroveringen hebben gemaakt. Weliswaar voorloopig nog in hoofdzaak politieke veroveringen, maar die natuurlijk te goeder tijd de noodige economische consequenties zullen meebrengen. Blijkbaar — en dat is ook niet te verwonderen — is de arme, uitgezogen Chineesche boer niet geheel doof voor de communistische theorieën van broederschap en gelijke rechten voor allen.

Deze worsteling om het Chineesche en Mongoolsche afzetgebied wordt geaccentueerd door twee feiten. In de eerste plaats door de snelle ontwikkeling van het nieuwe Siberische industriegebied, dat reeds nu een concurrent in O. Azië gaat worden van de Japansche industrie. En in de tweede plaats, doordat de Siberische zee provincie met de oorlogshaven Wladiwostok hoe langer hoe meer een bedreiging voor Japan gaat vormen. Nu de Sovjet-regeering in het binnenland orde op de zaken heeft ge-

steld en de Russische westgrens door de bekende bondgenootschappen zoo goed mogelijk veilig heeft gesteld, kan zij zich de luxe van een wat krachtiger optreden tegen de Japansche aanmatiging veroorloven. Dit komt o.m. tot uiting in de aanzienlijke versterking in den laatsten tijd van het Russische leger in het Verre Oosten. Zoo is b.v. Wladiwostok tot een indrukwekkende luchtbasis gemaakt, waar een groot aantal bommenwerpers is gestationneerd. Bedenkt men nu, dat de afstand Wladiwostok—Tokio niet meer bedraagt dan een goede 1000 km., een afstand, die door deze bommenwerpers in weinige uren kan worden afgelegd, dan zal het duidelijk zijn, dat Japan hierin een zeer ernstige bedreiging voelt voor zijn veiligheid, en dat er tal van stemmen opgaan in het land van de Rijzende Zon, die den „preventieven oorlog” tegen Sovjet-Rusland eischen. Deze oorlog zou Japan dan niet alleen in het bezitt moeten stellen van de Zeeprovincie en de Russische Pacific-havens, doch ook maar meteen van geheel Mongolië en Oost-Siberië tot aan het Baikal-meer; op deze wijze zou een afgerond geheel worden verkregen en een stevige slagboom worden opgericht tegen den Russischen uitvoer en de communistische propaganda naar het O. en Z. O. U ziet, dat ook de Japanner de theorie huldigt: voorkomen is beter dan genezen!

Mijne Heeren, dit vluchtige, zeer vluchtige schetsje van de huidige politiek-economische situatie in O. Azië moge voldoende zijn geweest om aan te toonen, dat de internationale spanningen in dit deel van den Pacific met den dag toenemen. En nu heb ik één oorlogsdreiging zelfs nog onbesproken gelaten, een dreiging, die voor óns het allergrootste gevaar inhoudt. Ik heb dit vraagpunt met opzet tot nog toe niet aangeroerd, omdat ik er wat dieper op wil ingaan, al zal ik mij, met het oog op den tijd, ook hierbij de noodige beperking moeten opleggen.

Ik bedoel: *het gevaar van een tegen Ned.-Indië gerichte Japansche veroveringsactie, los van een Aziatisch conflict,*

een actie dus, bloot en alleen ondernomen met het doel, Ned.-Indië of deelen daarvan in bezit te nemen.

Zooals U bekend zal zijn is deze kwestie op het oogenblik zeer actueel, omdat deze bedreiging eerst kort geleden in de openbaarheid is getreden. Natuurlijk bestond zij vóór dien ook al, maar tot voor weinige maanden werd het gevaar van een Japansche veroveringsexpeditie tegen Ned. Indië over het algemeen — en waarlijk niet alleen door de „men in the street” — niet hoog aangeslagen. Het waren alleen de insiders, die den ernst van deze als een noodlot boven Indië hangende dreiging beseften. Pas in den allerlaatsten tijd is daarin verandering gekomen door de alarmeerende berichten, die in de pers de ronde hebben gedaan, betreffende Japan's plannen voor zijn expansie naar het Zuiden. Het is begonnen met het beruchte artikel in:de Tokyo Nichi-Nichi van 23 Augustus j.l., waarin de toekomstige verovering van Insulinde door Japan al min of meer als onvermijdelijk werd voorgesteld. U weet, dat men later van Japansche zijde getracht heeft het bericht zooveel mogelijk te desavoueren, althans de beteekenis ervan te verkleinen; zoo schreef b.v. de Java Nippo, dat de Hollandsche vertaling naar letter en geest aanmerkelijke afwijkingen vertoont van het origineel, en dat het stuk niet, zooals aanvankelijk was gezegd, van het Departement van Marine afkomstig is. Maar toen had het artikel zijn uitwerking al gedaan! Het had de oogen van velen in ons land geopend en hen tot de overtuiging gebracht, dat men zich tot nog toe door een ongegrond gevoel van gerustheid in slaap had laten wiegen. Des te harder was de ontgoocheling!

Laat ons de oorzaken, zoowel van dat ongemotiveerde gevoel van gerustheid als van dit plotselinge ontwaken, eens even nader bekijken.

Op het eerste gezicht lijkt een Japansche verovering van Ned. Indië geheel in den natuurlijken loop der dingen te liggen. Wij hebben gezien, dat Japan behoefte heeft aan gebiedsuitbreiding voor het vergrooten van zijn afzet, voor de emigratie van zijn bevolkingsoverschot en

voor de voorziening in zijn grondstoffenbehoefte. Weliswaar heeft het in die behoefte ten deele — let wel: ten deele — voorzien op den vasten wal van Azië, maar daarmee is het er nog niet; zooals we straks zullen zien zijn de mogelijkheden van dit gebied, met name van Manchukwo, beperkt. Welnu, waarom zou het dan niet te eeniger tijd het plan kunnen vormen om zich óók meester te maken van ons koloniale gebied? Indië moge dan niet in alle opzichten het ideale emigratiegebied voor Japan zijn, daar staat tegenover dat het een zóó talrijke bevolking, zóóvele natuurlijke rijkdommen en zóóvele hulpbronnen bezit, waaronder voor Japan zeer waardevolle: petroleum, rubber, steenkool, rijst, hout, enz. dat het voor den Japanner toch wel een zeer kostbare aanwinst zou zijn. Bedenkt men bovendien dat, zooals ik aanstonds nog nader zal uiteenzetten, de natuurlijke expansierichting van Japan het Zuiden is en dat, als straks de Philippijnen onafhankelijk zullen zijn, deze archipel zich ongetwijfeld in Japansche richting oriënteeren zal, dan lijkt een penetratie van het gele ras in ons Indië niet anders dan de logische consequentie van den voorafgeganen ontwikkelingsgang in dit deel van de wereld. Waarom men dan toch tot voor eenigen tijd dit gevaar over het algemeen niet zoo dreigend heeft ingezien?

Om de eenvoudige reden, dat men zich niet kon voorstellen, dat de groote Mogendheden zich zonder meer bij een dergelijke gewelddaad zouden neerleggen. Dit geloof werd zelfs niet geschokt door het feit, dat zij het ten opzichte van Mandsjoerije en China óók wel gedaan hebben. „Want”, redeneerde men „een vergelijking met Mandsjoerije en China gaat in dezen niet op, omdat onze verhouding tot de wereld een gansch andere is dan die dezer Aziatische landen. Niet alleen nemen wij op zichzelf al een heel andere positie in, als leden van het blanke ras, maar bovendien zijn wij door zóó sterke cultureele banden met het beschaafde deel van de wereld verbonden, dat een aantasting van ons grondgebied in Azië,

ongetwijfeld ook elders weerklank zou vinden. Daarbij komt nog, dat de verovering van Ned. Indië door Japan voor Engeland en Frankrijk, met hun groote koloniale belangen in Azië, natuurlijk een zeer ernstige bedreiging vormen zou, zoodat zij uit dien hoofde alleen al geneigd zullen zijn, ons in een dergelijken strijd bij te springen. Als men dan nog bedenkt, dat de consolidatie van den nieuw ontstanen toestand in Manchukwo en de aangrenzende gebiedsdeelen van China en Binnen-Mongolië uit den aard der zaak de grootste krachtsinspanning van Japan zal eischen, dan behoeven we er ons voorloopig nog niet ongerust over te maken, dat Japan daarnaast nog een actie tegen Ned. Indië, met al de daaraan verbonden gevaren, zal durven wagen. Het is een zegen voor ons, dat Japan een zóó grootscheepsche actie op het vasteland van Azië begonnen is; daardoor zijn wij voor een reeks van jaren veilig voor de Japansche expansie".

M. de V., deze redeneering lijkt, oppervlakkig beschouwd, volkomen logisch. Jammer genoeg echter blijkt zij, bij nadere bestudeering, mank te gaan aan een tweeledige, ernstige fout. In de eerste plaats toch verloor men hierbij uit het oog dat, hoezeer een bezetting van ons grondgebied in Azië door Japan ongaarne door de Mogendheden zou worden gezien, met name door Engeland en Frankrijk, dit toch nog geenszins insluit, dat wij in voorkomend geval op den steun van deze landen zullen kunnen rekenen; immers, van hoe goeden wille ten onzen opzichte ook, zou het wel eens kunnen gebeuren, dat zij daartoe op een gegeven oogenblik niet bij machte zijn, omdat hun handen elders zijn gebonden, in Europa, Britsch-Indië, Marokko of waar dan ook. Dat dit geen hersenschim is, blijkt wel uit de huidige gebeurtenissen; of zoudt U denken dat Engeland en Frankrijk, bij den bestaanden gespannen toestand in Europa, die elk oogenblik tot een conflict kan uitgroeien, heel veel neiging zullen gevoelen om zich in een Aziatisch avontuur te stor-

ten? En daarmee staat of valt het heele betoog toch!

In de tweede plaats staaide men zich te veel blind op het feit, dat Japan in den laatsten tijd bezig is zijn invloedssfeer op het vasteland van Azië uit te breiden. Men geloofde dat, nu de Japansche expansie eenmaal in deze richting was ingezet, zij zich in het eerstvolgende tijdperk ook in westelijke richting zou moeten blijven bewegen. Maar men vergat hierbij, dat deze richting niet de natuurlijke lijn der Japansche expansie is en dat het geenszins onwaarschijnlijk is, dat Japan voorloopig nog alleen maar beperkte doeleinden op den overwal nastreeft. Ongetwijfeld heeft Manchukwo groote waarde voor Japan, als vooruitgeschoven bolwerk op het vasteland en als leverancier van grondstoffen, in de eerste plaats grondstoffen voor de oorlogsindustrie: ijzer, steenkool, aardolie, aluminium, maar ook andere: hout, koren, soja, beetwortelen, tabak, enz.; thans ook katoen en wol. Maar het heeft ook schaduwzijden; als emigratie-gebied komt het nauwelijks in aanmerking, omdat het te noordelijk ligt en de Japanner, zooals ik reeds opmerkte, kou slecht verdragen kan, en bovendien, omdat deze met de goedkoope plaatselijke werkkrachten, voor het meerendeel Chineezzen, met nog lageren levensstandaard dan de Japansche arbeider, niet concurreeren kan. Voorts levert het enkele, voor de Japansche industrie onontbeerlijke, grondstoffen niet, of in niet voldoende mate op. Als afzetgebied heeft het geringe waarde, omdat de bevolking te weinig koopkracht bezit. En tenslotte is het een gebied, dat reusachtige kapitalen verslindt, kapitalen, die Japan niet dan met moeite opbrengen kan en die gedeeltelijk voorts nog weinig of geen rente zullen opbrengen. Als nu Japan geen haast had en rustig de ontwikkeling van Manchukwo kon afwachten, zou dit zoo erg niet zijn. Maar het kan niet wachten; het moet geld verdienen, om in het levensonderhoud van zijn talrijke bevolking te kunnen voorzien. Ziehier de kern van het probleem.

Zoolang de Japansche export van industrie-producten zich nog in sterk opwaartsche lijn bewoog en markt na markt veroverde, werd de moeilijkheid niet acuut. Maar

nu tengevolge van de economische crisis die export op vrijwel elke buitenlandsche markt steeds grootere belemmeringen ondervindt, óók in Indië, waar wij noodgedwongen onze vrijhandelspolitiek moesten loslaten, nu is de zaak anders geworden. Er heerscht op het oogenblik in Japan een nijpende nood, nog geaccentueerd door de zware, bijna ondragelijke lasten, die de enorme uitgaven voor leger en vloot aan de bevolking opleggen. Als uitvloeisel, enerzijds van dien nood, anderzijds van die handelsbelemmeringen, valt in de Japansche pers in de laatste maanden een geheel ander geluid te beluisteren.

Ik sprak al over het bekende artikel in de Tokyo Nichi-Nichi. Maar ook in andere Japansche bladen kan men merkwaardige, symptomatische beschouwingen aantreffen. Algemeen keert men zich af van Manchukwo en de aangrenzende gebieden, die slechts teleurstellingen hebben opgeleverd en die de acute moeilijkheden van Japan toch niet tot een oplossing kunnen brengen. Men richt het oog weer op het Zuiden, het aloude doel, dat tijdelijk in het vergeetboek scheen te zijn geraakt. Tallooze schrijvers vestigen de aandacht op de Nanyo en het belang van de hier gelegen eilandengroepen, in de eerste plaats de Ned.-Indische, voor Japan's welvaart. Telkens opnieuw wordt betoogd, hoe dwaas het is dat Nederland in Azië een zó uitgestrekt eilandenrijk bezit, dat groote gebieden: Borneo, Nieuw-Guinea, enz. door gebrek aan kapitaal en menschen niet eens behoorlijk kunnen worden geëxploiteerd. Terwijl Japan niet weet, waar het zijn overtollige bevolking bergen moet! Daarbij wordt dan gezinspeeld op de beroemde rede van den Engelschen Minister van Buitenlandsche Zaken, Sir Samuel Hoare, die in den Volkenbond heeft gesproken over de noodzakelijkheid en rechtvaardigheid van de herziening der grondstoffenverdeeling in de wereld. Natuurlijk ontbreekt ook het „Leitmotiv" van de Aziatische Monroe-leer niet, die leer, op 17 April 1934 door Japan afgekondigd, met haar leus: Azië voor de Aziaten..... onder Japan's leiding natuurlijk! Men eischt a.h.w. de expansie naar het Zuiden, de expansie die, steunende op de kracht

van de vloot, in de eerste plaats spoedig economische voordeelen zal opleveren en die tegelijkertijd de maritieme positie van Japan zal versterken.

Het is volkomen begrijpelijk, dat het hiertoe komen moest. Ik heb het zoeven al gezegd: de natuurlijke expansierichting van Japan is het Zuiden, economisch, maritiem en klimatologisch. Op de eilandengroepen in de Nanyo vindt Japan een voor zijn bevolking geschikt klimaat, ruimte om zijn bevolkingsoverschot te plaatsen, een groot deel van de grondstoffen en voedingsmiddelen die het noodig heeft en ten slotte een afzetgebied voor zijn industrieproducten. De Japansche expansie is dan ook zuidwaarts gegaan; zij heeft zich, van het hoofdeiland uit, eerst meester gemaakt van de Lioe-Kioe eilanden, daarna van Formosa, om vervolgens haar voelhorens uit te strekken naar de Philippijnen, waar tegen het eind van de vorige eeuw Japanners zich vestigden te Davao en in de Baai van Manilla. Maar daar stak Amerika een spaak in het wiel, toen het zich in 1898, ten koste van Spanje, van dezen archipel meester maakte. Het is den Japanners altijd een doorn in het oog geweest en het lijdt dan ook geen twijfel dat zij, zoodra de Philippijnen onafhankelijk zullen zijn, alles in het werk zullen stellen om dit gebied te beheerschen, al zullen zij het vermoedelijk niet daadwerkelijk bezetten, omdat het hen toch economisch in den schoot zal vallen; dat is veiliger en goedkooper!

Zijn de Japansche aspiraties ten aanzien van de Philippijnen eenmaal vervuld, dan zou het bezit van Ned.-Indië het geheel completeeren. Zou Japan dan ook nog in ons koloniale rijk den scepter zwaaien, dan zou het niet alleen een rijk gebied, ruimte om adem te halen en een prachtig afzetgebied voor zijn industrie bezitten, maar bovendien een afgesloten geheel, de gansche eilandenreeks, die Azië aan de O.-zijde in een wijden boog omgeeft en die zijn positie in dit deel van de wereld onaantastbaar zou maken. Dan zou het Chineesche rijk aan de O.-zijde practisch geheel voor elke penetratie, behalve de Japansche, gesloten zijn; dan zou het voorgoed uit zijn met Amerika's

invloedssfeer in O.-Azië. Welk een verleidelijk toekomstbeeld voor de Japansche imperialistische gedachte!

Mijne Heeren, misschien zijn er onder U die meenen, dat ik dit gevaar in te schrille kleuren heb afgebeeld. Wellicht zult ge mij wijzen op de nieuwe Japansche politiek ten aanzien van China, op de autonomie-beweging in Noord-China, kennelijk een Japansch werkstuk. U zult daaruit de conclusie trekken, dat Japan voorloopig te veel op den vasten wal van Azië gebonden is, om ook nog elders een actie te beginnen. Maar laat ons een paar dingen niet vergeten. Ten eerste dat Centraal-China, onder Tsjiang Kai Sjek, zij het langzaam, aan innerlijke kracht wint. Ten tweede, dat als er één ding vaststaat, het wel dit is, dat de bewoners van het Hemelsche Rijk heel weinig van hun oostelijke naburen moeten hebben! Ten derde, dat het niet zeker is, dat de Mogendheden ten eeuwigen dage in hun weinig krachtige politiek t.a.v. Japan zullen volharden. De uitspraken van de Engelsche en Amerikaansche ministers van Buitenlandsche Zaken Hoare en Hull, die wij de vorige week in de bladen hebben kunnen lezen, wettigen de verwachting, dat men zachtjesaan genoeg krijgt van het Japansche eigenmachtige optreden. Het zou wel eens kunnen zijn, dat de vervulling van de Japansche aspiraties in China minder gemakkelijk blijkt te zijn, dan de machthebbers in Tokio hopen! En laat ons ten slotte niet vergeten, dat er op het oogenblik nóód heerscht in Dai Nippon Tekoku. Hoe lang zal dit arme land de enorme sommen, die leger en vloot verslinden, nog kunnen opbrengen? Er kan een oogenblik komen, waarop er een andere uitweg zal moeten worden gevonden. Een kat in doodsnood doet vreemde sprongen; het zou de eerste maal niet zijn in de wereld-geschiedenis, dat binnenlandsche spanning en binnenlandsche nood door een in het nauw gedreven regeering met behulp van een buitenlandsche actie werden afgeleid!

M. de V., ik heb bij dit punt wat lang stilgestaan, omdat ik deze bedreiging zoo ernstig inzie. Ik zal nu met

spoed mijn verhaal moeten vervolgen en wil dan allereerst een woord zeggen over de kansen die wij loopen, om in een Aziatisch conflict, dat niet zijn oorsprong vindt in een tegen ons op touw gezette actie, te worden mee-geleurd. Het spreekt wel vanzelf, dat de hoegrootheid van die kans rechtstreeks evenredig zal zijn aan de waarde, die Ned. Indië in strategisch opzicht voor een of meer der belligerente mogendheden biedt. Is die waarde groot, dan loopen wij ook veel kans, dat men onze neutraliteit niet ontzien zal; immers, wanneer de strijd eenmaal ontbrand is, wanneer het er dus om gaat: „to be or not to be”, dan treden de andere overwegingen op den achtergrond en zal men zich bij zijn beslissingen nog alleen maar laten leiden door de risico-gedachte, m.a.w. door de vraag, of de aan een bepaalde actie verbonden voordeelen grooter zijn dan de gevaren, of niet. Wij zullen dus moeten onderzoeken, in welk opzicht ons koloniale gebied in een Pacificoorlog voor een of meer der oorlogvoerende partijen strategische waarde hebben kan.

Allereerst moet ik dan wijzen op onze oliegebieden. Het is U natuurlijk bekend, dat benzine en stookolie in den modernen oorlog een uiterst belangrijke rol spelen. Zonder overdrijving kan worden gezegd, dat zonder deze brandstoffen geen moderne oorlog kan worden gevoerd. Mogendheden, die een tekort aan aardolie hebben, zullen er dus tot elken prijs voor moeten zorgen, dit tekort in oorlogstijd aan te vullen.

Nu weet U waarschijnlijk, dat Japan reeds in vreedestijd een belangrijk tekort aan benzine en olie heeft, een tekort, dat in oorlogstijd met zijn abnormaal groot verbruik nog aanzienlijk stijgen zal. Dit is voor Japan een kwaad ding, omdat het in geval van een oorlog tot ernstige moeilijkheden kan leiden. Het doet dan ook alles, om deze zwakke plek in zijn wapenrusting te versterken; het streeft er b.v. naar, in vreedestijd een zeer groote stock in eigen land op te leggen, het heeft de exploitatie van de olieterreinen in het eigen gebied met kracht ter hand genomen — o.a. de z.g. „Shale Oil” uit de leige-

steenten in Manchukwo —, maar daarmee is de moeilijkheid nog niet opgelost. Het oorlogsverbruik is zóó groot en Japan zal zich op een zóó langdurigen strijd moeten voorbereiden, dat het voorloopig wel uitgesloten schijnt, dat het in zijn oorlogsbehoefte onafhankelijk van het buitenland zou kunnen voorzien.

Het zal dus in oorlogstijd groote hoeveelheden benzine en aardolie moeten invoeren. Maar U voelt, hoe gevaarlijk een dergelijke afhankelijkheid van het buitenland is. Zal Japan in een Pacific-conflict een of meer der groote olie-produceerende landen: Engeland, Amerika, Rusland, e.a. aan zijn zijde, of althans welwillend neutraal vinden? Is er geen kans op economische Volkenbonds-sancties, die den olietoevoer zouden doen stopzetten? Afhankelijkheid van het buitenland is altijd onaangenaam, maar als het een product van zóó vitaal belang als aardolie betreft, kan die afhankelijkheid zelfs gevaarlijk, ja fataal worden!

En nu liggen daar, op betrekkelijk korten afstand van het „Land van de Rijzende Zon“, de rijke Indische petroleumterreinen: Tarakan, Balikpapan, Java, Sumatra en Ceram. „Waarom“, zult U vragen, „kan Japan, dat nu ook al olie en benzine van ons betreft, zijn aankopen in ons gebied in oorlogstijd niet zóó opvoeren, dat zijn tekort wordt gedekt? Dan zouden voor Japan alle moeilijkheden in dit opzicht ineens uit de wereld zijn en zou een ook voor ons gunstige oplossing zijn verkregen, omdat daarmee een voor Ned. Indië gevaarlijke klip zou zijn omzeild“.

De moeilijkheid zit hem hier, eenerzijds in het neutraliteitsbeginsel, dat bij de olielevering in oorlogstijd zoo gemakkelijk in het gedrang kan komen, zooals de petroleumkwestie in het Italiaansch-Abessijnsch conflict bewijst, anderzijds in het feit, dat de Indische petroleummaatschappijen in hoofdzaak particuliere lichamen zijn, die deel uitmaken van wereldconcerns, welke hun belangen in hoofdzaak in Engeland en Amerika hebben. Het zal duidelijk zijn dat die maatschappijen in een conflict, waar-

in Engeland of Amerika niet aan Japan's zijde staan, al heel weinig geneigd zullen zijn, aan Japan groote hoeveelheden olie te leveren; veeleer zullen zij die olielivering geheel wenschen stop te zetten. U ziet, dat er aan dit petroleumvraagstuk moeilijke kanten zitten. En dan blijft er natuurlijk ook altijd nog de kans op Volkenbondssancties, waaraan wij, als lid van dien bond, zouden moeten meêdoen. Dat in eventueele economische sancties tegen Japan aardolie een voorname rol spelen zou, lijkt mij niet aan twijfel onderhevig.

Nu moeten we bij de bestudeering van het vraagstuk van Japan's olievoorziening in oorlogstijd één ding goed in het oog houden, n.l. dat die voorziening voor Japan een *levenskwestie* is! Het kan dus niet „op zien komen” spelen, het kan niet eerst eens afwachten, hoe het met die voorziening in oorlogstijd loopen zal, maar het moet, alvorens het tot den oorlog besluit, de zekerheid hebben, dat het over de noodige olie beschikken kan. Zelfs al zou het dus bijv. bij den aanvang van het conflict kunnen rekenen op Englands welwillende neutraliteit, dan nog zou dit geen voldoende zekerheid geven, want Engeland's houding kan zich tijdens den oorlog wijzigen. In deze overweging nu schuilt voor ons het grootste gevaar, omdat daaruit volgt dat het geenszins onwaarschijnlijk is dat Japan, alle kwade kansen wikkende en wegende, besluiten zal meteen maar bij het uitbreken van het conflict de hand te leggen op enkele Indische olieterreinen, om voor alle eventualiteiten gedekt te zijn. Zoo kunnen de natuurlijke rijkdommen van een land tot vloek worden!

Dit wat het olievraagstuk betreft. Maar er is nog een ander punt, ten aanzien waarvan het bezit van Ned. Indië of althans van deelen van ons koloniaal gebied voor de partijen in een Pacific-oorlog van belang kan zijn.

Wanneer U een blik werpt op de wereldkaart zult U zien, dat alle zeeverbindingen tusschen O. Azië en het W. door onzen archipel loopen. Al deze zeeverbindingen komen hier samen, vernauwen zich en dringen door de

betrekkelijk smalle straten: Str. Malakka, Str. Soenda, Bali, Lombok, Makassar, enz. Men zou deze zeestraten de toegangspoorten kunnen noemen voor de scheepvaart van het W. uit naar O. Azië en omgekeerd.

Nu zal het U bekend zijn, dat in den modernen oorlog meer dan ooit het voeren van den handelsoorlog ter zee een van de beste middelen vormt om den tegenstander afbreuk te doen; denk maar aan de Duitsche duikboot-actie tijdens den wereldoorlog. Ook in de toekomst zal van dit machtige wapen ongetwijfeld een dankbaar gebruik worden gemaakt; zelfs zal het in enkele gevallen, bv. bij een Japansch-Amerikaanschen oorlog, geruimen tijd, totdat de wederzijdsche maritieme strijdkrachten elkaar genaderd zijn, het eenige wapen zijn, dat de oorlogvoerenden in actie kunnen brengen. En aangezien aanslagen tegen zeeverbindingen uit den aard der zaak het best kunnen worden uitgevoerd op punten, waar deze zich vernauwen, omdat men dan niet meer naar de vijandelijke handelsschepen behoeft te zoeken, maar ze rustig kan opwachten, zal het duidelijk zijn, dat de actie tegen de zeeverbindingen in O. Azië zich hoofdzakelijk in onzen archipel zal afspelen, zoowel de offensieve als de defensieve actie.

Nu spreekt het wel vanzelf dat, als men iets beveiligen of als men iets aanvallen wil, het voordeelig is de daarvoor in te zetten krachten zoo dicht mogelijk onder te brengen bij het te bewaken of te bedreigen object. Hieruit volgt, dat de belligerenten in een Pacific-conflict zeer gebaat zouden kunnen zijn met havens in ons gebied, die tot maritieme steunpunten kunnen worden ingericht. Japan b.v. zou veel voordeel kunnen hebben van dergelijke steunpunten in Ned.-Indië als basis voor de zee-strijdkrachten, die het zal moeten inzetten voor de beveiliging van de zeer belangrijke door ons gebied voerende Japansche handelswegen ter zee. Omgekeerd zou b.v. Amerika, gesteld dat het met Japan in oorlog was, groot belang kunnen hebben bij maritieme steunpunten in ons gebied, om van daar uit den handelsoorlog ter zee tegen Japan te kunnen voe-

ren; dit in verband met den zeer grooten afstand tusschen de V. S. en Japan. En hieruit volgt dan weer dat Japan, dat dit natuurlijk ook zeer goed weet, zeer wel het besluit zou kunnen nemen om ons koloniale gebied dan maar van huis uit te bezetten, als de beste garantie, dat zijn tegenstander zich hier niet te eeniger tijd nestelen zal. Zoo ziet U, hoe ook in dit opzicht ons gebied aantrekkingskracht kan uitoefenen op de oorlogvoerende mogendheden.

Uit hetgeen ik nu heb opgemerkt betreffende de kans, die wij loopen, om in een O.-Aziatisch conflict te worden meegesleurd, zou men kunnen afleiden, dat het er den belligerenten in een zoodanigen strijd alleen maar om te doen kan zijn, beperkte doeleinden in ons territoir te bereiken, en dat wij ons in dit geval dus niet op een groot-scheepsche actie behoeven voorbereid te houden. „Immers”, zoo zal men redeneeren,” als een oorlogvoerende staat in ons gebied alleen maar olieterreinen of voor maritiem steunpunt geschikte havens wil bezetten, waarom zal hij die dan niet kiezen op de buitengewesten, waar wij hem met ons leger vrijwel niet bereiken kunnen, en waar hij dus met een betrekkelijk kleine onderneming kan volstaan? Waarom zou hij dan een veel grootere actie, gericht op de verovering van geheel Indië of althans van Java, op touw zetten, met al de bezwaren en risico's daaraan verbonden?”

Oppervlakkig beschouwd lijkt deze redeneering inderdaad logisch. Maar bij wat diepere beschouwing verschijnt dit vraagstuk toch wel in een geheel ander licht. Want het komt in oorlogstijd niet alleen, of zelfs maar in de eerste plaats, aan op het *bezetten* van punten of gebiedsdeelen, die men om een of andere reden graag wil hebben, maar vooral op het *ongestoord bezit daarvan*. Wat zou b.v. Japan hebben aan het bezetten van Balikpapan en Tarakan, als de olie-afscheep van die punten uit ernstig bemoeilijkt werd, omdat onze zeestrijdkrachten de verbindingen met Japan onveilig maakten? Betrekkelijk weinig natuurlijk. Het zou er dus in dit geval voor moeten zorgen, dat onze vloot die kans niet kreeg. Hoe kan het

dat doen? Wel, in de eerste plaats door die verbindingen afdoende te beschermen. Maar het spreekt vanzelf, dat daartoe heel wat zee-strijdkrachten zouden moeten worden ingezet, krachten, die blijvend aan die taak gebonden zijn en die het dus elders zou moeten missen. Geen aangenaam vooruitzicht, als men zich moet voorbereid houden op de beslissende actie met den hoofdtegenstander, waarvoor men toch gaarne alle krachten zal willen concen- treeren!

Een andere methode is, 's vijands vloot, in dit geval dus de N. I. vloot, vernietigen. Deze methode belooft natuur- lijk, als het lukt, een veel grooter en vooral blijvend suc- ces. Maar het zal duidelijk zijn, dat het in een zoo uitge- strekt gebied als Ned.-Indië niet eenvoudig zal zijn een vloot te vernietigen, die den beslissenden strijd ontwijkt. Het lijkt dan een gemakkelijker procédé, de gevechtskracht van die vloot te verlammen, door haar basis weg te nemen; zonder basis gaat immers elke oorlogsvloot op den duur onherroepelijk te gronde. En zoo ziet U hoe het, in het licht van deze beschouwing, heelemaal niet vreemd zou zijn als een Pacific-conflict, waarmede wij overigens niets te maken hebben, zou aanvangen met een actie tegen onze vlootbasis Soerabaja!

Alvorens de vijand de hand kan leggen op Soerabaja, zal hij natuurlijk eerst moeten afrekenen met ons Java-leger. Maar is hij daar eenmaal in geslaagd, dan is hij automatisch meester van ons hoofdeiland! Dan heeft hij niet alleen de zekerheid, dat zijn tegenstander zich hier niet te eeniger tijd nestelen kan — en bedenk, dat voorkomen beter is dan genezen! — maar bovendien een rijk en waardevol gebied, dat ten overvloede bij de latere vredesonderhandelingen als kostbaar vuistpand dienst kan doen; voorts de belangrijke Java-olieterreinen. Begrijpt U nu, waarom wij ons, zelfs al worden wij alleen maar betrokken in een tusschen andere mogendheden uitgebroken conflict in den Pacific, niettemin voorbereid zullen moeten houden op een tegen Java ge- richte actie? Waarom het, ook in dat geval, n.m.m. zeer waarschijnlijk is, dat de strijd voor ons ten slotte op Java

zal worden uitgevochten? En waarom dus ons Java-leger zoo sterk zal moeten zijn, dat het ernstig weerstand kan bieden aan elke poging, om ons hoofdeiland te vermeesteren?

Inderdaad is dit geen eenvoudige zaak, omdat wij ook nog strijdkrachten moeten afzonderen voor de verdediging van de kwetsbare punten op de buitengewesten, i.c. Tarakan en Balikpapan, waar eenigen tijd geleden plaatselijke verdedigingssystemen zijn georganiseerd, en voor de primaire legetaak: de handhaving van orde en rust, zoowel op Java als op de buitengewesten. Het is een van de grootste drawbacks van een koloniaal leger, dat het ook in oorlogstijd zal moeten zorgen voor het handhaven van de orde en voor het beschermen van de Europeesche bevolking tegen mogelijke rustverstoringen van inheemsche zijde, een taak, die onder omstandigheden dan zelfs dubbel zwaar zal kunnen zijn. Een koloniaal leger kan zich dus nimmer geheel aan de defensietaak wijden. Dit is dan ook de reden, waarom ons veldleger zoo zwak is. Zooals U weet, kan het Java-leger op het oogenblik een macht in het veld brengen van ruim 4 regimenten infanterie met hulpwapens, bestaande uit beroepssoldaten, versterkt met Europeesche militie. Véél is het niet! Wanneer wij onze strijdmacht vergelijken met b.v. de Japansche, dan dringt zich onweersaanbaar het beeld op van de muis tegenover den olifant! En wanneer de omstandigheden in strategisch opzicht niet zoo uitzonderlijk gunstig waren voor ons, dan zou zelfs de grootste krachtsinspanning onzerzijds niet kunnen beletten, dat de defensie van Ned.-Indië al bij voorbaat als een onoplosbaar probleem zou moeten worden aangemerkt.

Gelukkig echter is onze strategische positie in tweeërlei opzicht zeer gunstig, in de eerste plaats, omdat de vijand in ieder geval overzee moet komen, in de tweede plaats, omdat het al zeer onwaarschijnlijk is, dat wij *op den duur* geheel alleen zouden blijven staan in onzen strijd, zij het ook dat hulp van buiten wellicht eenigen tijd op zich zal laten wachten. In het laatste geval zal onze aanrander zich toch voorbereid moeten houden op de interventie van krachtige

bondgenooten te onzen behoefte en dus in zijn bewegingsvrijheid beperkt zijn.

Dat de vijand een overzeesche expeditie zal moeten ondernemen om ons aan het lijf te kunnen komen, is mede voor ons een factor van onschatbare waarde. Wat in den tegenwoordigen tijd een overzeesche expeditie beteekent, hebben we in den Italiaansch—Abessijnschen strijd kunnen zien. En daarbij had Italië nog het groote voordeel, op de vreemde kust over een „pied à terre” te kunnen beschikken. Ik wil natuurlijk dezen strijd niet vergelijken met een eventueele actie tegen Java, maar er toch wel de leering uit trekken, dat een overzeesche onderneming tegenwoordig heel wat bezwaren en risico's meebrengt. Vooral, als er een beetje spoed achter moet worden gezet, hetgeen het geval zal zijn, als onze tegenstander zich op buitenlandsche interventie moet voorbereid houden.

Voorts moet wel in het oog worden gehouden, dat een vijand, die de hand wil leggen op Java, zal moeten beginnen met een landing ergens op Java's kust. Een zeer precaire zaak! Het aantal voor een landing geschikte kustgedeelten op Java is niet zoo groot; op vele punten is een landing in grooten stijl onuitvoerbaar door de aanwezigheid van vischvijvers of moerassen óp-, dan wel stroomingen, koraalriffen of modderbanken vóór de kust, andere kustgedeelten weer komen door hun afgelegen ligging of door hun achterland voor een landing niet in aanmerking. De het meest voor een landing geschikte kuststrooken zullen uit den aard der zaak door ons worden bezet en verdedigd. En dat, in verband met de geweldige afstootende kracht van de hedendaagsche vuurwapenen, een landing op een versterkt en verdedigd kustfront in den modernen oorlog een ongelooflijk moeilijke en gevaarlijke onderneming is, dat hebben we tijdens den wereldoorlog op Gallipoli kunnen zien. De moeilijkheden zijn er sedert vooral niet minder op geworden, in hoofdzaak door de fabelachtige ontwikkeling van het luchtwapen na 1918. En juist ten aanzien van het luchtwapen is de verdediger natuurlijk in het voordeel tegenover den aanvaller, omdat de laatste over zee moet

komen en dus aanvankelijk aangewezen is op de luchtstrijdkrachten, die hij op zijn oorlogsvloot en op zijn vliegkampschepen kan meevoeren. Denkt U zich even in in de positie van een groote transportvloot, dicht bijeen voor anker liggende tegenover het landingspunt en op elk tijdstip van den dag en doorgaans ook van den nacht blootstaande aan aanvallen van de luchtstrijdkrachten van den verdediger, die uit alle richtingen kunnen aanvliegen om hun bommenlast op de zoo moeilijk te beschermen transportschepen uit te storten! En stelt U zich dan óók de gelande troepenmacht voor oogen in het eerste tijdperk na de landing, opeengehoopt in een beperkte ruimte en tegen de luchtaanvallen van den verdediger alleen te beschermen door de vliegtuigen der oorlogsvloot en door eenige, bij de eerste landingsechelons meegevoerde luchtafweerwapens van betrekkelijk klein kaliber. Waarlijk, ik geloof niet te veel te zeggen als ik beweer, dat de moeilijkheden aan landingen op vijandelijke kust verbonden, door de ontwikkeling van het luchtwapen in de laatste jaren zeer aanzienlijk toegenomen zijn. Mits natuurlijk de verdediger over voldoende strijdkrachten in de lucht en op den grond beschikt, om het den tegenstander bij zijn landing behoorlijk lastig te maken!

M. de V., ik heb natuurlijk niet bedoeld, met deze beschouwingen den indruk te wekken, alsof wij, dank zij onze gunstige strategische positie, met ons kleine legertje op Java in Abraham's schoot zouden zitten. Integendeel. Maar wel heb ik U de overtuiging willen bijbrengen dat de strijd, die wellicht — en misschien in niet eens zoo heel verre toekomst — op Java zal moeten worden uitgestreden, voor ons niet zoo hopeloos is, als hij er op het eerste gezicht uitziet, als wij denken aan de groote overmacht van onzen vermoedelijken tegenstander. En dat het zeer wel in ons vermogen ligt in Indië een weermacht te scheppen van zóódanige kracht, dat men zich terdege zal bedenken, voor men het risico van een actie op Java aanvaardt!

Nu zult U misschien opmerken, dat daarmede de buitengewesten nog niet veilig zijn gesteld. Inderdaad valt het niet te bestrijden dat een tegenstander, die coûte que coûte een of meer punten op de buitengewesten vermeesteren wil, die punten ook in bezit zal kunnen krijgen. Maar ik hoop er in geslaagd te zijn U duidelijk te maken, dat die tegenstander daarmede niet zoo heel veel zal hebben bereikt; dat hij, indien hij werkelijk profijt van zijn verovering zal willen hebben, vérder zal moeten gaan, en zich tegen Java zal moeten richten.

Mijne Heeren, nu zult U vermoedelijk van mij verwachten, dat ik U vertel, hoe sterk de Indische weermacht minimum zal moeten zijn om een redelijke veiligheid te verschaffen. Ik moet U daarin echter teleurstellen; ik zal dit niet doen, omdat het mij veel te ver zou voeren. Dit onderwerp vormt een vraagstuk op zichzelf, waarover men gemakkelijk een geheelen avond spreken kan. Ik zou daarbij diep moeten ingaan op kwesties als: de verhouding leger-vloot-luchtmacht, de vraag, of wij de kruisers moeten handhaven dan wel ons heil zullen moeten zoeken in een zuivere kleinmaterieelvloot, de toekomstige organisatie onzer luchtsrijdkrachten, enz. Het zal U duidelijk zijn, dat mij de tijd ontbreekt om deze ingewikkelde en veelomvattende problemen hedenavond óók nog te bespreken. Maar stel U gerust; dit onderwerp staat bereids op het programma en zal, als ik het wel heb, volgende maand al door een bij uitstek deskundig spreker worden belicht. Dat daarbij een zeer aanzienlijke versterking van ons luchtwapen als zaak van uiterste urgentie op den voorgrond zal worden gesteld, lijkt mij niet aan twijfel onderhevig!

Voor wat het Indisch leger betreft wil ik volstaan met het naar voren brengen van twee dierbare wenschen. De eerste betreft onze materieel-voorziening. Het staat wel vast dat ons leger, als het den strijd met een vreemden indringer zal moeten aanbinden, zal komen te staan tegenover een hypermodern bewapenden tegenstander. Wil ons leger dien strijd met succes kunnen voeren, dan zal het ook over de daartoe noodige middelen moeten kunnen be-

schikken. Daarvoor zijn o.m. noodig: verhooging van de vuurkracht, invoering van een modern anti-tank-wapen, aanzienlijke versterking van de luchtafweermiddelen, aanschaffing van pantserwagens en tanks, uitbreiding der artillerie, enz.

Misschien nóg meer hecht ik aan de vervulling van mijn tweeden wensch: dat het Indisch leger nieuw bloed toegevoerd moge krijgen. Het bezuinigingsmes is er vooral ten aanzien van het personeel diep ingezet, zooals ook te begrijpen is bij een beroepsleger, waarin de personeelsuitgaven het grootste gedeelte der beschikbare gelden opslokken. Zoo kon het gebeuren, dat de legersterkte van bijna 37.000 man in 1930 geleidelijk teruggelopen is tot pl.m. 31.000 man op het oogenblik. Inderdaad is ons leger met zijn zware tweeledige taak: handhaving van orde en rust en optreden tegen buitenlandsch geweld, wel uitermate zwak geworden. Laat ons erkennen, dat het begrijpelijk is, gezien het op catastrophale wijze terugloopen van het budget-cijfer. Maar toch rijst de vraag, of we, nu de toestand in den Pacific zoo uitermate gespannen is geworden, niet te ver zijn gegaan op dezen weg.

Ik geloof t.a.v. het oorlogsgevaar in, wat ik zou willen noemen: een „kritischen tijd". Ik bedoel hiermede, dat naar mijn overtuiging het oorlogsgevaar zich in bepaalde tijden in bepaalde deelen van de wereld concentreert. Zoo goed als men vóór 1914 al een oorlog in Europa voorspelen kon, zoo goed zien wij nu de oorlogsdreiging als een onheilspellende onweerswolk boven het Pacificgebied hangen. En daarom vraag ik mij af, of we er niet verstandig aan zullen doen, *nu vooral* er voor te zorgen, dat onze Indische defensie op peil is. In tijden van overstromingsgevaar spaart men moeite noch kosten om zijn dijken te versterken; als het oorlogsgerommel zich dicht bij huis doet hooren zal men een extra greep in den geldbuidel moeten doen om zijn weerkracht te verhoogen. Dit lijkt mij niet alleen een verstandige, maar zelfs een noodzakelijke politiek. Voor Nederland is deze noodzakelijkheid reeds ingezien, blijktens het weermachtfonds, dat in het leven zal worden geroepen om in de materieelbehoefte te voorzien.

Dat verhooging van de weerkracht in Indië zeker niet minder urgent is, hoop ik te hebben aangetoond.

Want, Mijne Heeren, laten wij het over één ding eens zijn, n.l. dat heden ten dage meer dan ooit geldt, dat we in eerste instantie op onszelf zullen zijn aangewezen. Ook al zullen wij op steun van anderen hopen, we zullen moeten beginnen met onszelf te helpen. Willen wij de sympathie en daardoor den steun van de wereld winnen, dan zullen wij die sympathie moeten *veroveren*, door met-terdaad te bewijzen, dat wij goed en bloed voor onze zaak veil hebben. Dan, maar ook alleen dan, zal het kunnen gebeuren, dat, zooals Kol. Furstner het uitdrukte, „brave little Holland” op den duur hulp vindt, zooals „brave little Belgium” in 1914 bondgenooten aan zijn zijde gevonden heeft. En dan kunnen wij ook bij de latere vredesonderhandelingen rechtmatige, want met ons bloed betaalde, aanspraken doen gelden.

En dan is er nog een ander, niet minder belangrijk punt, en wel de preventieve werking, die er van een krachtige weermacht en van den vasten wil, zich tot het uiterste te verdedigen, uitgaat. Ik heb U zoeven de moeilijkheden en gevaren geschetst, die voor den tegenstander aan een operatie tegen Ned.-Indië verbonden zijn. De vijand kent die natuurlijk even goed als wij; ook hij weet, welke kwade kansen hij loopt en hoeveel onzekere factoren er in het geding zijn. Hoe grooter de weerstand nu, waarop hij zich moet voorbereid houden, hoe grooter de kans, dat hij om die reden van een onderneming tegen Indië zal afzien.

Gaat het om een conflict tusschen andere mogendheden, waarin wij zouden kunnen worden betrokken, dan komt dit preventieve element nog sterker tot zijn recht. Want dan beteekent een schending van ons territor, dat wij automatisch de bondgenoot worden van de(n) tegenstander(s) van dengene, die zich aan ons gebied vergrijpt. Hoe krachtiger onze weermacht is, hoe grooter de kans, dat zij als „overwichtje” de balans naar de eigen zijde zal kunnen doen doorslaan; hoe grooter dus de kans, dat men om die reden ons met rust zal laten. Is Nederland niet in 1914 om

dezelfde reden ontzien en heeft ons dit niet buiten den wereldoorlog gehouden?

M. de V., ik heb tot nog toe het Indische defensieprobleem alleen van óns standpunt uit in beschouwing genomen. Ik ben nu eenmaal Nederlander en dus ligt de Nederlandsche zaak mij het naast. Maar als ik mij nu eens even als wereldburger beschouw en ik bekijk het internationale aspect van dit vraagstuk, dan kom ik tot de erkenning, dat deze zijde van het Indische defensieprobleem nog oneindig belangrijker is! Want de gevaren, die ons bedreigen, zijn óók en vooral internationale gevaren, omdat de kans groot is, dat uit een aanranding van ons overzeesch Rijk een wereldconflict ontstaan zal. Het feit, dat ons prachtig Insulinde onvoldoende beschermd daar temidden van de branding ligt, als een magneet de op gebiedsuitbreiding belusten tot zich trekkende, is ook voor anderen een bron van bezorgdheid. Het is vreemd, dat dit aspect van ons Indisch defensiebeleid in Nederland over het algemeen zoo weinig wordt gerealiseerd. Niet alzoó in het buitenland! Bijna geen week gaat voorbij zonder dat er in een of ander groot buitenlandsch blad of tijdschrift een artikel verschijnt, waarin wordt gewezen op het groote gevaar, dat in het onvoldoend beschermd zijn van ons Aziatisch Rijk voor den wereldvrede besloten ligt. Om uit de rijke hoeveelheid stof eens een paar aanhalingen te doen, vermeld ik in de eerste plaats een artikel in de Dortmunder Zeitung van 7 September j.l., dat als volgt eindigt:

„Die Verpflichtung Hollands in der Erhaltung und „Förderung dieser Kolonie ist infolgedessen eine nahezu „internationale Angelegenheit, um einen vorzeitigen Ausbruch von Streitigkeiten zwischen der „gelben“ und „weissen Rasse“ zu verhindern.“

Dan een aanhaling uit het „Bulletin Quotidien (Parijs) van 4 November j.l.:

„Bien que, à la Haye, on ne prenne pas trop au sérieux „les propos de certains journaux japonais nationalistes, „qui parlent ouvertement de conquérir les Indes Néerlandaises, on ne se dissimule cependant point qu'un jour, la

„pénétration pacifique des Indes Néerlandaises et de la
 „Nouvelle Guinée hollandaise par le Japon, telle qu'elle
 „s'effectue actuellement, pourrait donner naissance à une
 „action politique dont les conséquences sont imprévisibles”.

Ten slotte een overdruk van een artikel in de „Naval and
 Military Record (Plymouth/Londen) van 28 Juli 1935,
 getiteld „An Interesting Contrast”:

„The position of Holland as a naval Power challenges
 „some very interesting reflections. She has a very big
 „maritime trade and very extensive and valuable overseas
 „possessions. Her own geographical situation is a source
 „of understandable envy to at least one powerful neigh-
 „bour..... But the fact remains that for the maintenance
 „of her very important place in the sun Holland depends
 „very much more upon the „comity of nations” than upon
 „her own armaments. The courage of her people is his-
 „toric, but they are not equipped to demonstrate that
 „courage should it be violently challenged. Of course, the
 „idea of the League of Nations is to provide against any
 „such violent challenge, particularly when unprovoked —
 „and the principle of isolation is not provocative.

„But the effectiveness of the League of Nations depends
 „upon the armed strength of its members. Japan, the
 „United States, and Germany are not members at all. If
 „the great Powers which are members followed the same
 „principle as is demonstrated by the Dutch in the dispro-
 „portion of their sea power to their colonial possessions,
 „then the League of Nations would be impotent to invoke
 „armed sanctions against an „aggressor” seeking easy
 „plunder. No doubt it would be an ideal state of affairs
 „if the great naval Powers would all disarm down to the
 „standard of the Dutch in relation to their defensive obli-
 „gations. Since it is more than ever clear that this ideal
 „belongs tot the realm of „golden dreams”, Holland fur-
 „nishes the one interesting example in this perturbed world
 „of a country which seems quite comfortable about the
 „maintenance of her right without the ability to ensure
 „it by might. Incidentally, our correspondent suggests that

„there are those are not quite comfortable about this state
 „of affairs, but apparently they do not count.”

Mijne Heeren, laat ons toch de oogen openen voor het feit, dat de gevaren, die ons bedreigen, óók anderen bedreigen en dat Nederland daarom een internationale *plicht* in Indië te vervullen heeft. Dat allen, die in ons land ijveren voor den Volkenbond het beseffen mogen, dat wij ons eerst dán een goed lid van dien Bond zullen hebben betoond, als wij al het mogelijke zullen hebben gedaan om ons bezit veilig te stellen en daardoor de kans op aantasting van dat bezit zoo klein mogelijk zullen hebben gemaakt.

Dit geldt in deze dagen meer dan ooit, nu niet alleen het centrum van de wereldpolitiek naar den Pacific verplaatst is, doch bovendien de economische crisis de moeilijkheden en gevaren nog belangrijk vergroot heeft. Ik heb het zoolven al opgemerkt: onze positie is de laatste jaren veel zwakker geworden; dat wij onze traditioneele vrijhandelspolitiek onder den economischen druk hebben moeten veruilen voor protectie is een zaak van zóó groote beteekenis voor ons, dat haar draagwijdte nauwelijks te overschatten is! Maar deze verzwakking brengt dan ook haar consequentie's mede.

Bezien wij ons defensieprobleem in het juiste licht en gaan wij dan den toestand der Indische weermacht na, dan is de indruk, dien wij krijgen, zeer zeker niet in alle opzichten bevredigend. En zelfs het besef, dat de financieele zorgen, waarmede ons land te worstelen heeft, het uitermate moeilijk maken om meer gelden voor de weermacht te vinden, kan mij niet van de overtuiging afbrengen, dat wij in dit opzicht nog niet hebben gedaan, wat in ons vermogen ligt en wat, gezien de enorme belangen, die hier op het spel staan, niet meer of minder dan onze dure plicht te noemen is. Om een bevredigenden toestand te bereiken, zullen offers noodig zijn, offers, die ons zwaar zullen vallen. Maar is ooit in het wereldgebeuren iets zonder offers tot stand gebracht? En is ooit een geldelijk offer meer verantwoord geweest, waar het niet beoogt onszelf te ver-

rijken, maar alleen om den wereldvrede te dienen?

Laten wij hopen, dat het Nederlandsche volk met zijn groot verleden, met de schoone taak, die ginds in Indië nog te vervullen is, bereid zal zijn die offers te brengen, opdat dit erfdeel onzer vaderen voor ons en voor ons nageslacht bewaard moge blijven. Tot heil van Nederland en Indië beide. Tot heil ook van de volkeren, die ginds aan onze hoede zijn toevertrouwd. Ik heb gezegd.

De Voorzitter

Majoor Struyvenberg, ik dank U voorloopig zeer voor Uw overtuigende voordracht. Ik verzoek den heeren, die in debat willen treden, dan wel inlichtingen willen vragen, zich op te geven bij den Redacteur, Kolonel Jhr. Alting von Geusau.

Generaal-Majoor b.d. W. H. C. A. Seyn:

M. d. V. Het is niet mijne bedoeling in debat te treden. Ik wilde alleen een vraag stellen. Waar de Japanner niet van de warmte houdt, dacht ik, dat een uitbreiding van gebied naar het Westen, de algemeene richting van volksverhuizingen, meer in de lijn lag dan eene uitbreiding naar het Zuiden.

Misschien wil de spreker mij hieromtrent nader inlichten.

Majoor Generalen Staf K.N.I.L. R. Bakkers:

M. d. V.

Hoewel ik mij heb opgegeven voor het debat, is het toch niet mijn doel om met den inleider te gaan debatteeren, omdat zijn beschouwingen en conclusies m.i. niet voor bestrijding vatbaar zijn. Dat ik niettemin gaarne eenige woorden in het midden zou willen brengen vindt zijn oorzaak in de behoefte om er de aandacht op te vestigen, dat niet alleen de huidige organisatie van de Indische weermacht niet aan de door spreker terzake gestelde eischen voldoet, doch dat bovendien in moreel opzicht in de Indische defensiepolitiek een bedenkelijke lacune valt te constateeren. Ik doel hier op het staatsstuk, dat de basis vormt

van ons defensiestelsel, n.l. op de eenige jaren geleden door de Regeering uitgevaardigde „Grondslagen voor de Defensie“.

Ik ben er mij volkomen van bewust, dat ik geenszins een actueel vraagstuk aan de orde stel, want deze defensiegrondslagen zijn reeds bij hun bekend worden herhaaldelijk van zeer bevoegde zijden aan critiek onderworpen. Toch lijkt het mij niet ondienstig om ze juist bij deze voordracht nog even ter sprake te brengen, teneinde de daarin neergelegde beginselen te toetsen aan de uit sprekers beoogd af te leiden taak van de Indische weermacht. Zulks is van temeer belang, omdat de jaren, die na hun verschijning zijn voorbijgegaan, hebben bewezen, dat in die defensiegrondslagen de oorzaak ligt van den onbevredigenden toestand, waarin nu de Indische weermiddelen verkeeren.

Inleider heeft ons op overtuigende wijze de gevaren geschilderd, waaraan Indië is blootgesteld en daarbij o.m. gewezen op de beteekenis van de preventieve werking, die uitgaat van een krachtige Indische defensie en van den vasten wil om Indië tot het uiterste te verdedigen.

Reeds bij oppervlakkige beschouwing van de defensiegrondslagen blijkt echter dat zij een geheel anderen geest ademen en wat wellicht nog erger is, dat zelfs van den door inleider bedoelden goeden wil wel bitter weinig blijkt. Wij vinden daarin de defensietaak van de weermacht als volgt omschreven: „vervulling van den militairen plicht als lid van de Volkengemeenschap tegenover andere volken. „Deze taak — zoo leest men verder — beperkt zich afgezien van de deelneming met beschikbare middelen aan een gemeenschappelijke actie met anderen — tot handhaving van een stricte neutraliteit in conflicten tusschen andere „mogendheden“. Hoewel het vreemd aandoet, dat men in deze taakomschrijving het woord „verdediging“ tevergeefs zoekt en slechts gewag wordt gemaakt van handhaving van neutraliteit, welke taak uiteraard eindigt, wanneer het oorlogsgeval intreedt, zoo is deze onvolledigheid nog geen reden om afwijzend tegenover de defensiegrondslagen te staan. Immers wanneer de organisatie van de weermacht

zoodanig is opgezet, dat er redelijke kans bestaat, dat de neutraliteit ook inderdaad *kan* worden bewaard, dan voldoet die weermacht in beginsel ook wel aan den eisch om de gevechtstaak naar behooren te vervullen, wanneer de oorlogstoestand den neutraliteitstoestand heeft vervangen. Maar wanneer men echter daarna in die defensiegrondslagen leest, dat de organisatie van het leger zich alleen behoeft te richten op het tegengaan van nevenondernemingen van belligerenten en dan nog slechts van nevenondernemingen op *beperkte* schaal en in het laatste punt de eigenlijke oorlogstaak omschreven is met de woorden: „Indien Nederlandsch-Indië ondanks het ernstig pogen „om buiten den oorlog te blijven, daarin toch betrokken „wordt, zal de aanwezige weermacht met de voorhanden „middelen zich zoo goed mogelijk tegen elke bezetting „van ons gebied verzetten, in afwachting van den steun, „die ons mocht worden verleend”, dan is het wel uitermate moeilijk om daarin den goeden wil om ons gebied te *verdedigen* te onderkennen.

Deze weinig doelbewuste omschrijving van de defensie-taak doet zelfs het vermoeden rijzen, dat men *opzettelijk* bij de doelstelling de *verdedigingstaak* achterwege heeft gelaten. Dit vermoeden wordt nagenoeg tot zekerheid, wanneer men er zich rekenschap van geeft, dat de verdedigingsdoelstelling heeft bestaan tot en met het ontwerp-vlootwet 1922 en dat eerst na het tegen die vlootwet in de Tweede Kamer gerezen verzet de verdedigingsdoelstelling is vervangen door de neutraliteitshandhaving. Deze wijziging in de taakomschrijving heeft dus het kenmerkend doel gehad, om genoegen te nemen met een weermacht, die bepaaldelijk *niet* in staat zou zijn om een verdediging naar behooren te voeren. De dalende lijn, waarin de efficiency van de Indische weermiddelen zich sindsdien heeft bewogen, bewijst, dat die bedoeling inderdaad heeft voorgezet.

Er is meer. Want is het eigenlijk niet nog bedenkelijker en beschamender, dat het feit, dat in een staatsstuk openlijk het gebrek aan ernst wordt uitgesproken om ons gebied behoorlijk te verdedigen, ook in het buitenland niet onop-

gemerkt is gebleven en — zooals spreker heeft aangetoond — ertoe heeft geleid, dat men allerwege in de buitenland-sche pers en tijdschriften de weerloosheid van Indië als een vaststaand feit aanvaardt? Wat er bij een dergelijke internationale waardeering van onze defensiepolitiek van de preventieve werking van onze weermacht en dientengevolge van onze traditoneele neutraliteitspolitiek overblijft, is weinig meer dan een fictie.

Last not least moge ik de aandacht vestigen op de geestgesteldheid van een weermacht, die ten strijde trekt met de wetenschap, dat haar organisatie en kracht slechts berekend zijn op een zich *zoo goed mogelijk verzetten tegen bezetting van ons gebied, totdat anderen ons helpen*. Zal een dergelijke weermacht de zelfbewustheid en het vertrouwen in eigen kracht bezitten, die noodig zijn om met kans op succes den strijd te aanvaarden? Het antwoord op deze vraag zal in dit milieu wel niet behoeven te worden gegeven.

M. d. V., ik hoop hiermede duidelijk te hebben gemaakt, dat de beteekenis van de defensiegrondslagen geenszins alleen een theoretische is, doch dat zij blijkens de ervaring ook de grondoorzaak vormen van den onvoldoenden toestand van onze weermiddelen en dat zij voorts in moreel opzicht zoowel tegenover het buitenland als tegenover het eigen volk en in het bijzonder tegenover de weermacht reeds veel onheil hebben gesticht en waarschijnlijk nog zullen stichten. Het is dus niet alleen uit sentimentoverwegingen, dat ik een herziening van de basis van ons defensiestelsel warm zou toejuichen. Men geve aan weermacht, volk en buitenland nu eens duidelijk te kennen, dat het ons ernst is met de vervulling van den militairen plicht tegenover de Volkengemeenschap, hetgeen in de thans geldende defensiegrondslagen weinig meer is dan een holle phrase. Eerst wanneer men officieel te kennen geeft, dat wij Indië werkelijk krachtig willen *verdedigen* en met daden de ernst van die uitspraak bewijst, hebben wij het recht om van een zelfstandigheidspolitiek te spreken.

Men zal mij wellicht tegenwerpen, dat de geschiedenis heeft bewezen, dat onze middelen de organisatie van een

voor de verdediging van Indië geschikte weermacht niet toelaten en dat onder de huidige omstandigheden daarvan zeker geen sprake zal kunnen zijn. Daarop zou ik willen antwoorden, dat ieder weldenkend militair begrijpt, dat er een logische verhouding moet bestaan tusschen de kosten van een defensie-apparaat en die van de algeheele landshuishouding, doch wanneer men ziet, dat de Indische legeruitgaven in de crisisjaren 1929 tot 1935 niet alleen in getallenwaarde doch ook relatief zijn teruggelopen van 14 % tot 12.2 % van de totale Indische uitgavenbegrooting, dan is de veronderstelling niet gewaagd, dat zelfs in deze periode wel *iets meer* voor het leger had kunnen worden gedaan.

En dit „iets meer” is al reeds voldoende. Zooals inleider heeft aangetoond, gaat het immers niet om de absolute kracht van de Indische weermiddelen vergeleken bij die van de ons omringende grootmachten, doch uitsluitend om den invloed, die zij kunnen uitoefenen op de onderlinge krachtverhoudingen in Oost Azië. Dat „iets meer” kan voldoende zijn om de politieke en (of) strategische voordeelen, die een aanrander met een aanslag op Indië hoopt te verkrijgen, teniet te doen. Daarmede zou dan datgene zijn bereikt, wat wij zoo gaarne wenschen, n.l. dat ons territorium niet tot oorlogsgebied wordt gemaakt.

Ik kan de verleiding niet weerstaan om tot slot in dit verband nog even de door inleider geponeerde stelling te herhalen, dat Japan eigenlijk alleen dan een zeeoorlog onder gunstige omstandigheden vermag te voeren, wanneer hij meester is van onze oliebronnen en bovendien het eiland Java beheerscht. Want uit deze stelling volgt, dat dat „ietsje meer” aan het leger besteed niet alleen onszelf buiten den oorlog zal kunnen houden, doch in rendement ver daarboven uitgaat en zelfs het uitbreken van het dreigende Pacific-conflict wellicht zou kunnen voorkomen. Een krachtige Indische weermacht waarborgt dus niet alleen het behoud van ons koloniaal bezit, doch zij kan zelfs in zeer belangrijke mate worden beschouwd als de sleutel van den vrede in het Verre Oosten.

Z. Exc. Luitenant Generaal b. d. H. A. F. G. van Ermel Scherer.

M. d. V.

Ik wil er alleen op wijzen dat de Grondwet in Art. 182 bepaalt: *Tot bescherming der belangen van den Staat is er eene zee- en eene landmacht*, enz.

Alle grondslagen en doelstellingen, die de bedoeling hebben dit artikel te verzwakken zijn feitelijk in strijd met de Grondwet.

Majoor Struyvenberg.

M. d. V., ik mag wel beginnen met een woord van dank aan de Heeren, die zoo vriendelijk zijn geweest mij woorden van lof toe te zwaaien en in het bijzonder aan den Majoor Bakkers, die mijn betoog op zoo voortreffelijke en waardevolle wijze heeft aangevuld. Als ik dan de sprekers in het kort beantwoord, dan richt ik mij allereerst tot den Generaal Seyn, die mijn bewering, dat de natuurlijke expansierichting van Japan het Zuiden is, in twijfel heeft getrokken. Immers, waar ik zelf heb betoogd, dat de Japanner niet tegen een warm klimaat bestand is, komt het hem voor, dat ons tropisch koloniaal gebied heel wat minder geschikt is voor de Japansche expansie dan de gebieden op den vasten wal van Azië als Manchukwo, Noord-China en Mongolië, waar de Japanner op het oogenblik bezig is zijn invloedssfeer uit te breiden.

Ik geloof, dat hier een klein misverstand in het spel is. Want ik heb niet gezegd, dat de Japanner niet tegen een warm, maar dat hij niet tegen een te streng klimaat bestand is. Dat is heel wat anders. En waar nu Manchukwo bv. een typisch vasteland-klimaat heeft met ijzig koude winters en zeer heete zomers zal het begrijpelijk zijn, dat de bewoners van het land van de Rijzende Zon, gewend aan hun zachte zee-klimaat, in dit land van groote uitersten niet aarden kunnen. Dit geldt geenszins voor Indië, dat wel een warm, maar geen heet klimaat heeft en waar bovendien de temperatuurschommelingen buitengewoon

klein zijn. Iemand, die nooit in de tropen geweest is, is zeer geneigd zich van het Indische klimaat een foutieve voorstelling te maken en het als zeer heet te kwalificeeren. Dat is niet juist; ik kan Generaal Seyn de verzekering geven, dat de Europeaan, al heeft hij het in Indië wel eens warm, zich doorgaans in onze Oost zeer „senang” voelt. En dat geldt ook voor den Japanner. En dat inderdaad het Zuiden de natuurlijke richting van de Japansche expansie is, wordt niet alleen door mij, maar ook... door de Japanners zelf beweerd, men kan het tegenwoordig bijna in elke Japansche krant lezen! Ik bevind mij dus op dit punt in goed gezelschap.

En nu de Majoor Bakkers, wiens betoog, waarmede ik van a tot z instem, ik met het grootste genoegen heb aangehoord. Want, M. de V., de groote moeilijkheid bij de bespreking van een zóó uitgebreid en veelomvattend onderwerp als het mijne is, dat men, hoe men ook zijn best doet om zooveel mogelijk stof in een klein bestek te comprimeeren, altijd genoodzaakt is groote en zeer belangrijke vraagpunten over te slaan, wil men althans niet uren lang aan het woord blijven, hetgeen uit den aard der zaak niet mogelijk is. En wanneer men dan zijn rede heeft uitgesproken, dan ontkomt men niet aan den beklemmenden twijfel, of men wel het voornaamste, het essentiele van het onderwerp voldoende op den voorgrond heeft geplaatst. Daarom is elke aanvulling van het betoog zoo waardevol. Dat de majoor Bakkers een zoo uitermate belangrijke aanvulling op mijn rede heeft gegeven, daarvoor wil ik hem gaarne van deze plaats af mijn hartgrondigen dank betuigen. Deze dank strekt zich mede uit tot den Generaal van Ermel Scherer, die het betoog van majoor Bakkers nog eens heeft onderstreept.

M. de V., ik meen hiermede de sprekers genoegzaam te hebben beantwoord. Mocht deze avond ertoe hebben bijgedragen Uw inzicht in het Indische defensieprobleem te verhelderen, dan zal ik mijn moeite dubbel en dwars beloond achten.

De Voorzitter.

Majoor Stuyvenberg, namens de vergadering dank ik U voor Uwe meesterlijke rede. U hebt ons het Indische defensieprobleem laten zien in het licht van de huidige wereldconstellatie, die zoo weinig geruststellend is. U hebt ons op tal van belangrijke zaken gewezen die zonder dat voor de meesten onzer zeker niet zoo duidelijk zouden geworden zijn.

U hebt als conclusie van Uw betoog, gepleit voor verbetering en versterking van de Indische weermacht. Ik wil er in dat verband op wijzen, dat juist een jaar geleden Luitenant Generaal b.d. Van Ermel Scherer voor onze Vereeniging sprak over de noodzakelijkheid der verbetering van onze weermacht, in het bijzonder hier te lande. In dit voorjaar wees — U vermeldde het reeds — Kapitein ter Zee Furstner erop, dat versterking van onze weermacht in Indië noodig is. En heden voor 14 dagen hoorde ik in deze zelfde zaal het Tweede Kamerlid Dr. Moller, die zich een overtuigd ontwapenaar noemde, eveneens met klem de noodzakelijkheid betoogen van het brengen van offers voor onze weermacht.

Wij zouden kunnen zeggen dat ons lied eentonig is, als dat van Saidjak den Javaan.

Maar het moet toch telkens weer gezegd worden.

Niet aan onze Regeering; dat deze den ernst van den toestand inziet blijkt duidelijk uit verschillende maatregelen van den laatsten tijd: de aanschaffingen van materiëel, het voorgestelde defensie-fonds en het aangekondigde fonds voor de Indische Defensie.

Maar ons *volk* moet het hooren; de verhoogde belangstelling in weermachtaangelegenheden, waarvan U in den aanhef sprak, moet worden levendig gehouden. En daarom, majoor Struyvenberg, hoop ik dat Uwe woorden tot ver buiten deze wanden weerklank zullen vinden (Applaus)

Ik dank ook de andere Heeren, die het woord hebben gevoerd; ik dank den Burgemeester voor zijne aanwezigheid, en onzen correspondent, den Kapitein van der Heem, voor de voorbereiding van dezen avond.

Ik sluit hiermede de vergadering.